

Perustiето

18

Suuntana

Kanada

Kanada

© copyright 2003
Fulbright Center

Toimittaja
Terhi Topi
Fulbright Center

Kustantajat
Kanadan suurlähetystö/Kanadan ulkoasiainministeriö (DFAIT/
MAECI)
Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO
Työministeriö

Täitto
Ursula Niemistö

Kannen kuva
University of Saskatchewan, Saskatoon, Saskatchewan, Canada

Painatus
Painoprisma, 09/2003, 3200
1. painos

ISBN 951-805-43439
ISSN 1457-8522

Fulbright Center
Kaisaniemenkatu 3 B, 5. krs
00100 Helsinki
<http://www.fulbright.fi>

Kanadan suurlähetystö
Kanadan ulkoasiainministeriö (DFAIT/MAECI)
PL 779 (Pohjoisesplanadi 25 B)
00101 Helsinki
<http://www.canada.fi/>

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO
PL 343 (Hakaniemenkatu 2)
00531 Helsinki
<http://www.cimo.fi>

Tämän oppaan tiedot löytyvät myös Fulbright Centerin
www-sivuilta <http://www.fulbright.fi>

Lukijalle

Suomalaiselle nuorelle kansainvälisyys ja kansainvälinen liikkuvuus on Euroopan unionin myötä tullut tärkeäksi osaksi omaa opiskelukokemusta. Yhä useammat suomalaiset opiskelevat ulkomailla. CIMOn tilastojen mukaan yli 7 000 suomalaista osallistui lukuvuonna 2001–02 opiskelijavaihtoon. EU:n vaihto-ohjelmat ovat merkittävästi lisänneet suomalaisten opiskelijoiden liikkuvuutta. Samana lukuvuonna Kelan opintotukikeskuksen mukaan 4 986 suomalaista sai opintotukea tutkinon suorittamista varten ulkomaisessa oppilaitoksessa.

Kanada tarjoaa monipuolisia opiskelumahdollisuuksia suomalaiselle opiskelijalle ja mielenkiintoisia vaihtoehtoja yliopistoille ja korkeakouluille vaihto-ohjelmien kohdemaana. Moninaiset oppilaitostyypit, tutkinnot ja lukuisat pääaineet antavat opiskelijalle laajan skaalan mistä valita. Kanadassa on yhteensä noin 400 julkisen valvonnan alaista yliopistoa, korkeakoulua ja ammatillista oppilaitosta. Näistä 93 on yliopistoja.

Kanada kuuluu maantieteellisesti maailman suurimpien valtioiden joukkoon. Ilmastollisesti opiskelija voikin valita ympäristön Atlantilta Tyynelle valtamerelle ja mannermaalta rannikkoseudulle. Mielenkiintoisen lisän opiskelijalle tuo Kanadan kaksikielisyys ja opiskeluvaihtoehdot sekä englanniksi että ranskaksi. Lisäväriä tuo myös provinssien itsenäisyys ja tästä johtuva vaihtoehtojen kirjo.

Lukuvuonna 2001–02 Kanadassa opiskeli opintotuen turvin yhteensä 173 suomalaista opiskelijaa. Näistä 47 suoritti tutkintoa ja 126 oli vaihto-opiskelijoita. Opintotukea myönnettiin mm. talous- ja yhteiskuntatieteisiin ja taiteisiin. Kanadaan lähtevien vaihto-opiskelijoiden määrä on viime vuosina ollut kasvussa.

Ulkomaille suuntaavien opintojen suunnitteluun on syytä varata runsaasti aikaa. Sopivan oppilaitoksen valinta ja opiskelupaikan haku vievät helposti aikaa ja valmistelu kannattaakin aloittaa noin vuotta ennen aiottujen opintojen alkua. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty! Sanonta pitää paikkansa myös ulkomaille opiskelemaan lähtiessä. Kun omat tavoitteet ja toiveet ovat selvillä, opiskelupaikan haku ei ole vaikea prosessi.

Tämä *Suuntana Kanada* -opas on suunniteltu ensimmäiseksi tiedonlähteeksi kaikille Kanadassa opiskelusta kiinnostuneille. Sen on tarkoitus antaa tietoa opiskeluvaihtoehdoista ja ohjeita opiskelupaikan hakuun liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi oppaasta löytyvät perustiedot työskentelystä Kanadassa.

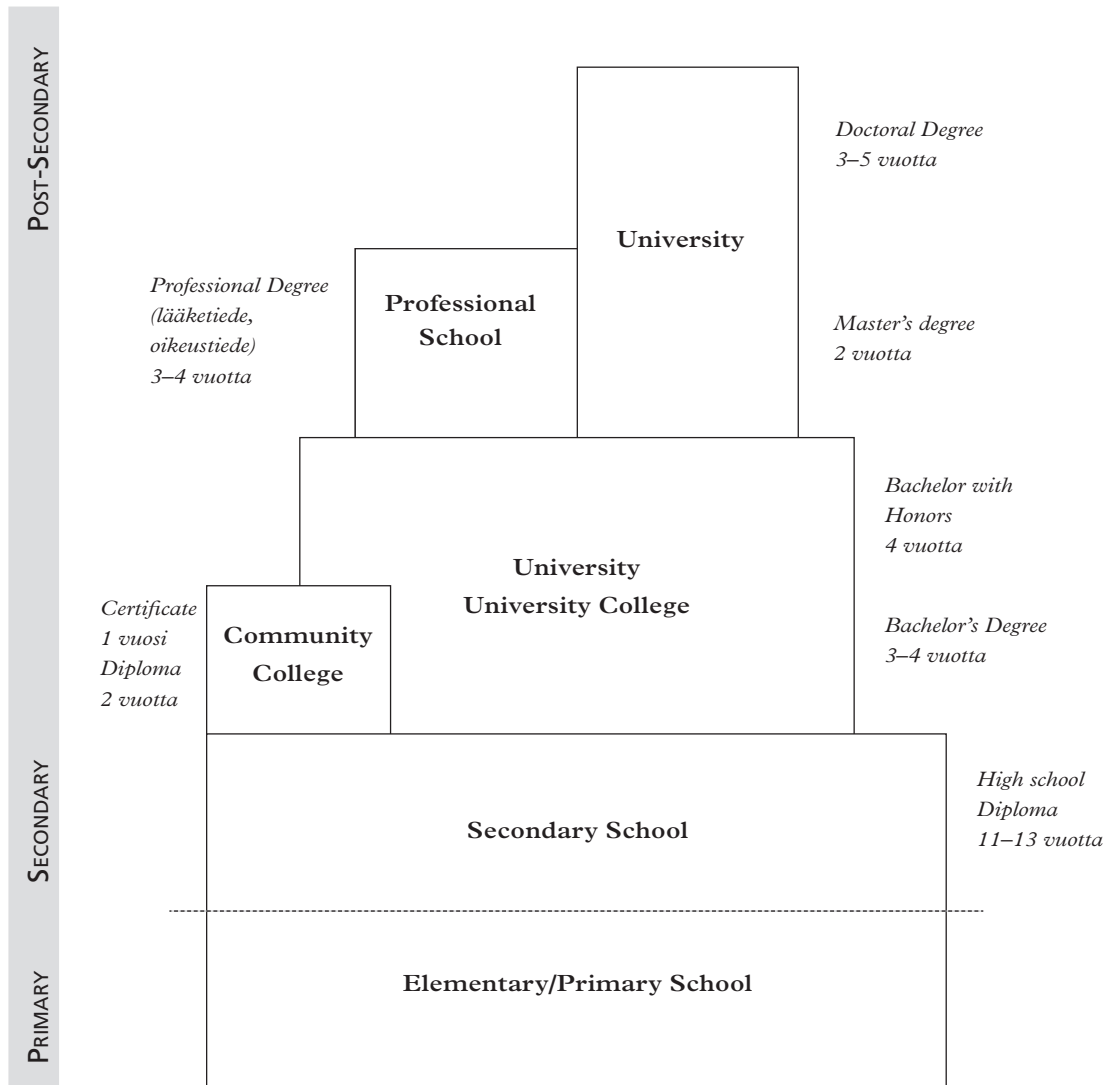
Onnea matkaan!

Sisällys

1	Kanadan koulutusjärjestelmä	7
1.1	Yleistä.....	7
1.2	Oppivelvollisuus.....	9
1.3	Perus- ja toisen asteen koulutus.....	9
1.4	Toisen asteen jälkeinen koulutus.....	10
1.4.1	Ammatilliset opinnot.....	10
1.4.2	Perustutkinto-opinnot.....	11
1.4.3	Jatkotutkinnot ja yliopistolliset ammattitutkinnot.....	12
1.4.4	Kanadalaiset yliopistot, korkeakoulut ja oppilaitokset.....	13
2	Opiskeluvaihtoehdot Kanadassa	16
2.1	Koko tutkinnon suorittaminen.....	16
2.2	Vaihtosopimukset ja vaihto-ohjelmat.....	16
2.2.1	ISEP.....	16
2.2.2	EU–Kanada-ohjelmat.....	17
2.3	Lyhytaikainen opiskelu.....	17
3	Opintoihin hakeminen	19
3.1	Omien lähtökohtien selvittäminen.....	19
3.2	Vaihtoehtojen selvittäminen.....	20
3.3	Hakuajat.....	21
3.4	Hakuvaatimukset.....	22
3.4.1	Todistukset ja käännökset.....	23
3.4.2	TOEFL.....	24
3.5	ammatilliset opinnot.....	24
4	Lyhytkurssit ja kieliopinnot	25
4.1.	Lyhytkurssit.....	25
4.2	Englannin ja ranskan kielen opinnot.....	25
4.2.1	Kieliopinnot Suomessa ja kielimatkat.....	25
4.2.2	Kieliopinnot Kanadassa.....	26
4.3	Kurssien valinta.....	26
5	Opintojen kustannukset ja rahoitus	28
5.1	Opiskelukustannukset.....	28
5.1.1	Lukukausimaksut.....	28
5.1.2	Muut maksut.....	29
5.1.3	Opiskelumateriaali ja -välineet.....	29
5.2.	Elinkustannukset ja hintataso.....	29
5.2.1	Vakuutukset.....	30
5.3	Opintojen rahoitus.....	30
5.3.1	Opintotuki.....	30
5.3.2	Apurahat.....	32
5.3.3	Työskentely ja verotus.....	33
5.4	Perheellinen opiskelija.....	33

6	Opiskelijana Kanadassa	34
6.1	Opintososiaaliset asiat.....	34
	6.1.1 Asuminen ja opiskelijaruokailu.....	34
	6.1.2 Terveystieteidenhuolto.....	34
6.2	Ylioppilaskunta ja vapaa-aika.....	35
6.3	Suomalaisopiskelijat Kanadassa.....	36
7	Opintojen vastaavuus	37
7.1	Akateeminen tunnustaminen.....	37
	7.1.1 ”Krediteistä” opintoviikoiksi.....	38
7.2	Tutkintojen ammatillinen tunnustaminen.....	38
	7.2.1 Kanadalaiset yliopistot ja korkeakoulut.....	39
	7.2.2 Oikeus ammatinharjoittamiseen.....	40
8	Valmistautuminen opintoihin	41
8.1	Lähtöön valmistautuminen Suomessa.....	41
8.2	Valmennus kampuksella.....	41
8.3	Oleskelulupa ja muut asiakirjat.....	42
	8.3.1 Alle kuusi kuukautta kestävä opiskelu.....	43
	8.3.2 Työnteko opiskelun aikana.....	44
	8.3.3 Opiskelijan perheenjäsenet.....	44
	8.3.4 Maahantulotarkastus.....	45
9	Kanadassa opiskelua koskeva neuvonta	46
9.1	Opiskelijoiden neuvonta Kanadassa.....	46
9.2	Opiskelijoiden neuvonta Suomessa.....	46
	9.2.1 Fulbright Center.....	46
	9.2.2 Tietoa Kanadasta.....	47
	9.2.3 Tietoa verkossa.....	48
10	Muita vaihtoehtoja	48
10.1	Vaihto-oppilasvuosi.....	48
10.2	Lyhytaikaiset nuorisovaihto-ohjelmat.....	49
10.3	Hart House Finnish Exchange.....	49
10.4	Vapaaehtoistyö.....	49
11	Työskentely Kanadassa	50
11.1	CIMOn harjoittelijavaihto-ohjelmat.....	50
11.2	Työlupa.....	52
	11.2.1 Työharjoitteluun tarvittava työlupa.....	52
12	Tiedonlähteet	53
12.1	Lähteet.....	53
12.2	Muita hyödyllisiä julkaisuja.....	54
12.3	Tietoa verkossa.....	55
13	Yhteystietoja	57
13.1	Yhteystietoja Suomessa.....	57
13.2	Yhteystietoja Kanadassa.....	57
14	Hakemisto	59
	Yleistietoa Kanadasta.....	60

YKSINKERTAISTETTU KAAVIO
KANADAN KOULUTUSJÄRJESTelmäSTÄ

1 Kanadan koulutusjärjestelmä

1.1 YLEISTÄ

Kanadan koulutusjärjestelmä on monimuotoinen ja hajautettu. Kanadan liittovaltion provinssit ovat hyvin itsenäisiä ja koulutuksen järjestäminen on niiden vastuulla. Kukin provinssi vastaa alueellaan koulutuksen taloudellisesta, lainsäädännöllisestä ja hallinnollisesta järjestämisestä sekä koulutuksen tavoitteista ja rakenteesta. Näin ollen voi sanoa, että jokaisella provinssilla on oma koulutusjärjestelmänsä.

Kanadassa ei ole liittovaltiollista opetusministeriötä. Liittovaltio ei suoranaisesti osallistu opetustoimeen eikä se myöskään valvo opetuksen järjestämistä perus-, keski- tai korkea-asteella, vaan sen rooli opetuksessa ja koulutuksessa on lähinnä tiedotuksellinen ja jossakin määrin rahoituksellinen. Liittovaltio ei suoraan rahoita oppilaitoksia, mutta se tukee koulutusta erilaisin tukitoimin. Näitä tukitoimintoja ovat mm. liittovaltion opintolainaohjelma (*Canada Student Loans Program*), tutkimusrahoitus, kielenopetuksen sekä *Canadian Studies* -opinto-ohjelmien tukeminen ja tilastojen kerääminen. Lisäksi Kanadan ulkoministeriö, eli *Department of Foreign Affairs and International Trade* (DFAIT) tiedottaa maailmanlaajuisesti kanadalaisista opiskelu- ja koulutusmahdollisuuksista.

Kanadan liittovaltioon kuuluu kymmenen provinssia ja kolme territoria:

Alberta	Nova Scotia	Northwest Territories
British Columbia	Ontario	Nunavut
Manitoba	Prince Edward Island	Yukon Territory
New Brunswick	Quebec	
Newfoundland and Labrador	Saskatchewan	

Opetustoimi on provinssien vastuulla muutamia erikoistapauksia lukuun ottamatta ja jokaisella provinssilla on oma opetusministeriönsä. Korkeakoulujen ja oppilaitosten valvonta kuuluu siis provinssille. Oppilaitokset ja yliopistot saavat pääasiallisesti myös rahoituksensa provinssilta.

Provinssien itsenäisyydestä johtuen koulutuksen rakenne, oppilaitokset ja tutkinnot vaihtelevat provinssista toiseen. Voikin siis perustellusti sanoa, että ei ole olemassa yhtä yleistä kanadalaista korkeakoulujärjestelmää. Muunmuassa tutkintojen pituuksissa, tyypeissä ja oppilaitosten mandateissa on eroja.

Kanadalaisissa yliopistoissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelee vuosittain noin 1,4 miljoonaa kanadalaista. Vuonna 2001 yliopistoissa opiskeli 645 000 täysipäiväistä ja 275 000 osa-aikaista opiskelijaa. Ammatillisissa oppilaitoksissa taas opiskeli 410 000 täysipäiväistä ja 91 000 osa-aikaista

opiskelijaa. Perus- ja jatko-opiskelijoista yli puolet ja tohtoriopiskelijoista 45 % on naisia. Opiskelijoista 25 % on yli 24-vuotiaita.¹

Kahden viime vuosikymmenen aikana kansainvälisten opiskelijoiden määrä Kanadassa on lisääntynyt voimakkaasti. Vuonna 2001 kansainvälisiä opiskelijoita oli kanadalaisissa yliopistoissa ja oppilaitoksissa noin 130 000. Vuonna 1990 vastaava luku oli 57 000 ja vuonna 1980 37 000. Noin 36 % kaikista kansainvälisistä opiskelijoista opiskeli Ontariossa, 30 % British Columbiassa ja 18 % Quebecissä.²

Lisätietoja provinssien koulutusjärjestelmistä saa jokaisen provinssin opetusministeriöltä. Opetusministeriöiden yhteystiedot löytyvät sivulta 57. *World Higher Education Database* sisältää kokoelman eri maiden koulutusjärjestelmien kuvauksista; sieltä löytyvät myös Kanadan provinssikohtaiset tiedot. Tietokanta on osoitteessa <http://www.unesco.org/iau/whed.html#Canada>. Lisäksi voi tutustua *Canadian Information Centre for International Credentials* -organisaation julkaisuun *Postsecondary Education Systems in Canada, Provinces and Territories*, joka on osoitteessa <http://www.cicic.ca/postsec/volume2/canada.en.stm>.

Koulutuksen rahoitus

Kaikki kanadalaiset yliopistot saavat pääosan rahoituksestaan provinssilta. Kanadassa ei siis varsinaisesti ole yksityisomistuksessa olevia yliopistoja. Myös suuri osa ammatillisista oppilaitoksista on provinssirahoitteisia ja provinssien valvomia. Provinssirahoituksen lisäksi yliopistot ja oppilaitokset rahoittavat toimintaansa mm. lukukausimaksuilla, tutkimusapurahoilla, yrityssopimuksilla ja lahjoituksilla. Lukuvuonna 1999–2000 yliopistojen tuloista 19 % oli opiskelijoilta perittyjä lukukausi- ja muita maksuja. Lukuvuonna 2000–2001 Kanada käytti koulutukseen noin 66,3 miljardia kanadan dollaria, tästä noin 39,5 miljardia perus- ja toisen asteen koulutukseen, 13,6 miljardia ammatilliseen koulutukseen ja 13,2 miljardia yliopistoihin.³

Monet kanadalaiset yliopistot ovat kirkon, erityisesti katolisen kirkon, perustamia. Ajan kuluessa kaikki yliopistot ovat kuitenkin siirtyneet provinssien omistukseen. Joillain yliopistoilla voi vielä olla yhteyksiä kirkkoon, mutta kirkko ei kuitenkaan osallistu yliopiston hallinnolliseen ylläpitoon, eikä yliopisto tunnusta tiettyä uskontoa.

Kanadalaisilla yliopistoilla ja ammatillisilla oppilaitoksilla saattaa olla erilaisia yhteistyö- ja rahoitusprojekteja esimerkiksi paikallisten yritysten kanssa. Erityisesti ammatillisilla oppilaitoksilla on paljon paikallisille yrityksille ja yhteisöille suunnattuja ohjelmia, ja yhteistyö ohjelmien suunnittelussa voi olla melko tiivistä. Yhtiörahoitus ei kuitenkaan missään ole niin mittavaa, että se vaikuttaisi hallintosuhteisiin.

¹ Postsecondary Education Systems in Canada, An Overview, Canadian Information Centre for International Credentials.

² Foreign Students in Canada 1980-2001, Citizenship and Immigration Canada

³ Postsecondary Education Systems in Canada, An Overview, Canadian Information Centre for International Credentials.

Kanadassa on myös yksityisomistuksessa olevia oppilaitoksia ja instituutteja, jotka järjestävät *certificate*- ja *diploma*-tason opintokokonaisuuksia. Tämän lisäksi Kanadassa on jonkin verran yksityisomistuksessa olevia *collegeja*, joissa voi suorittaa *Bachelor*-tutkintoja. Näitä ovat esimerkiksi ns. *divinity schools*, joiden opintokokonaisuus rakentuu tietyn uskontokunnan tarpeiden mukaisesti. Nämä oppilaitokset eivät kuitenkaan välttämättä kuulu provinssivalvonnan piiriin ja esimerkiksi yliopistot eivät aina tunnusta niiden opinto-ohjelmia. On siis suositeltavaa aina tarkistaa provinssin opetusministeriöstä oppilaitoksen status.

1.2 OPPIVELVOLLISUUS

Oppivelvollisuuden pituus vaihtelee jonkin verran. Jokainen provinssi määrittelee itse yleisen oppivelvollisuuden alkamis- ja päättymisiän. Oppivelvollisuus alkaa 5–7-vuotiaana ja päättyy 15–18-vuotiaana. Jos koululainen haluaa saada toisen asteen päättötodistuksen, hän valmistuu kuitenkin vasta 17–19-vuotiaana. Jokainen provinssi on velvollinen järjestämään ilmaisen oppivelvollisuuskoulutuksen kaikille Kanadan kansalaisille ja nuorille, joilla on pysyvä oleskelulupa.

1.3 PERUS- JA TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Primary and Secondary Education

Perus- ja toisen asteen koulutuksen rakenne riippuu siitä, mistä provinssista on kyse. Variaatiota on paljon. Peruskoulutus jakautuu kuitenkin kaikissa provinssissa perusasteen koulutukseen (*primary education*) ja toisen asteen koulutukseen (*secondary education*). Perusaste ja toinen aste kestävät yhteensä 11–13 vuotta ja päättyvät *high school* -diplomiin.

Viidessä provinssissa peruskoulutus kestää 12 vuotta ja neljässä 13 vuotta. On kuitenkin huomioitava, että niissä provinssissa, joissa peruskoulutus kestää 13 vuotta, koulu alkaa yleensä vuotta aikaisemmin, eli jo 5-vuotiaana. Quebecissä peruskoulutus kestää yhteensä 11 vuotta. Sen jälkeen opiskelija voi jatkaa *cégep*-järjestelmän puitteissa joko ammatilliseen koulutukseen tai yliopisto-opiskeluun valmentavaan ohjelmaan. (Lisää *cégep*-oppilaitoksista sivulla 15.) Yleisellä lyhenteellä ”K-12” viitataan koko siihen koulutusasteeseen, joka alkaa lastentarhasta (*kindergarten*) ja päättyy *high schooliin*.

Perusasteen koulu (*elementary school* tai *primary school*) käsittää tavallisesti luokat 1–6. (Myös luokat 1–7 ja 1–8 ovat mahdollisia.) Tämän jälkeen jatketaan toisen asteen koulutukseen (*secondary school*), joka on usein jakautunut kahteen osaan. Ensin seuraa yleensä keskikoulu (*middle school*, *junior secondary* tai *junior high school*), joka käsittää esimerkiksi luokat 7–9. Tämän jälkeen seuraa *senior high school* tai *senior secondary school*, usein luokat 10–12. Opetusohjelmat toisen asteen kouluissa ovat joko yliopisto-opintoihin johtavia tai ammatillisia kokonaisuuksia.

Toisen asteen koulutuksen päätteeksi oppilaat saavat päättötodistuksen, josta myös käytetään montaa eri nimeä, esimerkiksi *high school diploma*, *secondary school diploma* tai *high school graduation diploma*. Päättötodistus antaa kelpoisuuden *post-secondary*-tason oppilaitoksiin (mm. yliopistoihin). Se ei kuitenkaan yksinään takaa pääsyä korkea-asteen koulutukseen, sillä oppilaitoksilla on yleensä myös muita pääsyvaatimuksia.

Paikallistasolla peruskoulutus on koulupiirien (*school board*, *school district*, *school division*, *district education council*) vastuulla.

1.4 TOISEN ASTEEN JÄLKEINEN KOULUTUS

Post-Secondary Education

Provinssien itsenäisyydestä johtuen toisen asteen jälkeisen koulutuksen rakenne vaihtelee provinssista toiseen. Muun muassa tutkintojen pituudet ja oppilaitostyypit voivat erota toisistaan. Tästä syystä on aina tärkeä selvittää provinssikohtaiset yksityiskohdat. Koulutusrakenne voidaan kuitenkin jakaa pääpiirteiltään seuraavassa lueteltuihin kategorioihin.

1.4.1 Ammatilliset opinnot

Technical and Vocational Studies

Ammatilliset opintokokonaisuudet voidaan Kanadassa jakaa kahteen pääryhmään: *certificate*-ohjelmat ja *diploma*-ohjelmat. *Certificate*-ohjelmat ovat kestoltaan yleensä yksivuotisia ja *diploma*-ohjelmat kaksivuotisia. Quebecin *cégep*-oppilaitoksissa voi suorittaa myös ns. *attestation*-kokonaisuuksia.

Ammatillisissa oppilaitoksissa suoritettuja opintoja ei yleensä hyvitetä yliopistoissa. Viime vuosina ammatillisen sektorin ja korkeakoulujen välinen yhteistyö on kuitenkin lisääntynyt ja jotkut ammatilliset oppilaitokset tarjoavat myös ns. *transfer*-ohjelmia. Näissä ohjelmissa opintosuoritukset ovat yleensä siirrettävissä osaksi paikallisen yliopiston *Bachelor*-tutkintoa.

Myös yliopistot voivat järjestää ammatillisesti suuntautuvia *certificate*-tai *diploma*-ohjelmia. Joissain provinssissa, kuten British Columbiassa, yliopistot voivat perustutkintotasolla tarjota myös ns. *co-op*-ohjelmia, jotka rakentuvat luokkahuoneessa suoritettavien kurssien lisäksi useista työharjoittelujaksoista paikallisessa yrityksessä. *Co-op*-ohjelmat eivät kuitenkaan välttämättä ole avoinna ulkomaiselle opiskelijalle, koska työharjoittelujaksot voivat olla palkallisia. Opiskelijan oleskelulupa ei automaattisesti oikeuta opiskelijaa työskentelemään kampusalueen ulkopuolella ja näin ollen työluppaa täytyy erikseen anoa.

1.4.2 Perustutkinto-opinnot

Undergraduate Studies

Kanadassa ensimmäinen akateeminen perustutkinto on *Bachelor*-tutkinto. Tätä tutkintotasoa kutsutaan nimellä *undergraduate study*. *Bachelor*-tutkin-
toja on kahdenlaisia, *Bachelor* ja *Bachelor with Honours*.

Bachelor-tutkinto on kestoaltaan joko kolme- tai nelivuotinen. *Bachelor with Honours* -tutkinto on kestoaltaan nelivuotinen. *Honours*-ohjelmissa painotetaan voimakkaammin pääaineopintoja ja opiskelijan opintosuoritusten tasovaatimukset ovat korkeammat.

Jatko-opintoihin eli *graduate schooliin* haettaessa opiskelijalta vaaditaan nelivuotinen tutkinto. *Bachelor with Honours* -tutkinto onkin nimenomaan tarkoitettu opiskelijoille jotka tähtäävät jatko-opintoihin. Jos opiskelija on suorittanut kolmevuotisen tutkinnon, hänen täytyy yleensä suorittaa lisäopintoja, jotta hänet voitaisiin hyväksyä *Master's* ohjelmaan. Opiskelijan kannattaa siis aina tarkistaa, minkälaisesta *Bachelor*-tutkinnosta on kyse, ja harkita, mitkä ovat omat lähtökohdat ja jatkosuunnitelmat.

Bachelor-tutkinnon opintokokonaisuus voi vaihdella oppilaitoksesta toiseen, mutta usein se koostuu pää- ja sivuaineesta (*major* ja *minor*). Opiskelijalta voidaan vaatia myös yleissivistävien peruskurssien suorittamista. Yleisimmät tutkintonimikkeet ovat *Bachelor of Arts (B.A.)* ja *Bachelor of Science (B.Sc.)*. Muita tutkintonimikkeitä ovat mm.:

Bachelor of Commerce (B.Comm.)

Bachelor of Education (B.Ed.)

Bachelor of Fine Arts (B.F.A.)

Bachelor of Music (B.Mus.)

Bachelor of Business Administration (B.B.A.)

Kurssien laajuus ja niiden vaatima työmäärä ilmaistaan usein käyttäen *credit*-yksikköä. Kolmevuotisen *Bachelor*-tutkinnon suorittamiseen vaaditaan usein 90 krediittiä. Nelivuotiseen *Bachelor with Honours* -tutkintoon taas vaaditaan 120 krediittiä. On kuitenkin syytä muistaa, että jokainen yliopisto ja korkeakoulu määrittää itse tutkintoon vaadittavan työn määrän, laadun sekä sen, miten tätä työmäärää mitataan.

Yksi lukukausi (*semester*) sisältää yleensä viisi kurssia. Kun yhden kurssin arvo on kolme krediittiä, lukukausi sisältää yhteensä siis 15 krediittiä. Koska lukuvuodessa on yleensä kaksi lukukautta, opiskelija suorittaa 30 krediittiä eli kymmenen kolmen krediitin kurssia. Tämän lisäksi opiskelijat voivat opiskella myös kesän aikana. Yksi krediitti tarkoittaa monissa yliopistoissa yhteensä viittätoista kontaktituntia luokkahuoneessa professorin ohjauksessa. Kurssi kestää yleensä 15 viikkoa. (Eli, jos kurssiin kuuluu 3 kontaktituntia viikossa, 3 x 15 viikkoa = 45 tuntia. 45 kontaktituntia = 3 krediittiä.) Jotkut kurssit voivat olla vain yhden tai jopa neljän krediitin arvoisia.

Käytännössä kolmen krediitin kurssilla on siis kolme viikottaista kontaktituntia (opetusta, ryhmätöitä tms.). Tämän lisäksi opiskelijoille voidaan määrätä tuntien ulkopuolella luettavaa kirjallisuutta sekä harjoitustöitä, esseitä (*term paper*), esitelmä tai tutkielma ja loppukoe (*final examination*). Kurssiin voi kuulua myös yksi tentti kurssin keskivaiheilla (*mid-term examination*).

Kurssin alussa jaetaan usein ns. *course syllabus* eli kirjallinen kuvaus kurssin sisällöstä ja kurssivaatimuksista, kuten lista luettavista kirjoista, vaadittavista harjoitustehtävistä ja kokeista. Syllabus voi sisältää myös kuvauksen siitä miten kurssi arvostellaan ja minkälainen painoarvo kullekin osiolla annetaan (esim. loppukokeen arvosana vastaa 30 % kurssin kokonaisarvosanasta).

Opetus koostuu pääosin luennoista. Lisäksi opintoihin kuuluu seminaareja, harjoitustöitä ja laboratoriotyöskentelyä. Opiskelijan osallistumisella ja aktiivisuudella voi myös olla tärkeä merkitys sekä opetustilanteessa että kurssien arvostelussa.

Kanadalaiset *Bachelor-* ja *Bachelor with Honours* -tutkinnot vastaavat tasoltaan ja laajuudeltaan lähinnä suomalaista alemmaa korkeakoulututkintoa (useimmilla koulutustasoilla kandidaatin tutkinto). On kuitenkin hyvä muistaa, että suomalaiset yliopistot päättävät itsenäisesti opinto-oikeuksien myöntämisestä ulkomaisen tutkinnon perusteella ja arvioivat tapauskohtaisesti sen, mitä ulkomaisia opintoja voidaan hyväksilukea osaksi suomalaista tutkintoa.

1.4.3 Jatkotutkinnot ja yliopistolliset ammattitutkinnot

Graduate Degrees, First Professional Degrees

Yliopistoissa voi suorittaa perustutkinnon lisäksi jatkotutkintoja (*graduate degrees*) ja yliopistollisia ammattitutkintoja (*first professional degrees*). Jatkotutkintoja ovat mm. *Master's degree* ja *Doctoral degree*.

Master-tutkinnon suorittaminen vaatii vähintään yhden, yleensä kahden vuoden lisäopinnot nelivuotisen *Bachelor-* tai *Bachelor with Honours* -tutkinnon jälkeen. *Master-*tutkinnon suorittajilta vaaditaan yleensä joko loppukokeen suorittamista, *thesis*-tutkielman tekoa tai muunlaista osoitusta opintoalansa hallitsemisesta.

Master-tutkintoja ovat mm.:

Master of Arts (M.A.)

Master of Science (M.Sc.)

Master of Education (M.Ed.)

Master of Business Administration (M.B.A.)

Master-tutkinto vastaa lähinnä suomalaista maisterin tutkintoa (ylempää korkeakoulututkintoa).

Tohtorintutkinnoista yleisin on *Doctor of Philosophy (Ph.D.)*. Tohtorintutkinnon suorittaminen kestää vähintään kolme vuotta, josta yleensä vähintään yksi vuosi täytyy viettää kampuksella. Yleinen pohjakoulutusvaatimus tohtoriohjelmiin on *Master*-tutkinto. Erikoistapauksissa yliopistot saattavat kuitenkin hyväksyä opiskelijoita tohtoriohjelmaan suoraan *Bachelor with Honours* -tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Yleisimmin käytetty jatkotutkintoihin viittaava termi on *graduate*, jolloin *post-graduate* viittaa lähinnä tohtorintutkinnon jälkeiseen koulutukseen. Tätä termikäytäntöä noudatetaan myös Yhdysvalloissa. Sekaannusten välttämiseksi kannattaa huomioida, että *graduate*-termin vastine brittienglannissa on *post-graduate*. Brittikäytäntö saattaa tulla vastaan myös Kanadassa ja selvyyden takia onkin syytä aina tarkastaa, mihin asiaan viitataan.

Yliopistollisia ammattitutkintoja (*first professional degrees*) voi suorittaa mm. oikeustieteessä, arkkitehtuurissa ja lääketieteessä. Näihin ohjelmiin pyrittäessä opiskelijalla täytyy olla yleensä vähintään kahden tai kolmen vuoden perustutkinto-opinnot suoritettuna. Koulutusohjelmien kesto vaihtelee aloittain. Muun muassa oikeustieteen tutkinnon suorittaminen kestää kolme vuotta ja lääketieteen tutkinnon neljä vuotta.

First professional degree -ohjelmia ovat mm. lääketieteen (*Doctor of Medicine* eli *M.D.*), hammaslääketieteen (*D.D.S.* ja *D.M.D.*) ja eläinlääketieteen (*D.V.M.*) sekä oikeustieteen (*Bachelor of Law* eli *LL.B.*) koulutusohjelmat. Näiden tutkintojen katsotaan olevan alansa *undergraduate*-tutkintoja.

Jos harkitsee oikeustieteen opintoja, on hyvä tietää, että Kanadassa on käytössä kaksi oikeusjärjestelmää: Québecissä *droit civil* ja muualla Kanadassa *common law*. Kansainvälisille opiskelijoille on tarjolla oikeustieteen *Master of Law*, eli *LL.M.*-tutkintoja.

1.4.4 Kanadalaiset yliopistot, korkeakoulut ja oppilaitokset

Yliopistojen ja korkeakoulujen lukuvuosi alkaa yleensä syyskuussa ja päättyy huhtikuussa. Lukuvuosi jakautuu tavallisesti kahteen lukukauteen (*semester*). Syyslukukausi kestää syyskuusta joulukuuhun, kevätlukukausi tammikuusta huhtikuuhun. Jotkut oppilaitokset jakavat lukukauden kolmeen osaan (*trimester*), jolloin opinnot voi aloittaa jokaisen lukukauden alussa. Useat oppilaitokset järjestävät opetusta myös kesäisin (*summer session*).

Oppilaitostyytit vaihtelevat provinssista toiseen. Provinssien opetusministeriöiden hyväksymissä oppilaitosten mandaateissa voi olla eroavaisuuksia mm. siinä, mitä tutkintoja mikäkin oppilaitos voi myöntää.

University

Kanadassa *university*-sanan käyttö on rajoitettu ja sitä ohjaa lainsäädäntö. Vain luvan saaneet oppilaitokset voivat nimittää itseään yliopistoiksi. Yliopistot järjestävät korkeatason koulutusta.

Suoritettavat tutkinnot vaihtelevat yliopistosta toiseen, mutta periaatteessa yliopistoissa voi suorittaa perustutkintoja, jatkotutkintoja ja akateemisia ammattitutkintoja. Tiedealavaihtoehdot voivat vaihdella yliopistosta toiseen. Osa yliopistoista kattaa laajalti kaikki päätiiteenalat, toiset taas keskittyvät tai painottavat jotakin erityisalaa. Osa kanadalaisista yliopistoista on mandaatillaan pääosin *undergraduate*-tason oppilaitoksia ja tarjoavat lähinnä *bachelor*-tutkintoja. Kaikissa yliopistoissa ei siis automaattisesti ole *graduate*-tason opetusta.

University College

*University college*t järjestävät sekä korkeatason koulutusta että ammatillista opetusta. Korkeatasolla ne keskittyvät erityisesti *undergraduate*-tason opinto-ohjelmiin, esimerkiksi nelivuotisiin *Bachelor*-tutkintoihin tai *university transfer* -ohjelmiin. Tämän lisäksi niissä voi suorittaa myös ammatillisia *certificate*- ja *diploma*-tutkintoja. *University college*ja on erityisesti British Columbiassa.

Community College ja muut ammatilliset oppilaitokset

Ammatillisista oppilaitoksista käytetään Kanadassa yleensä nimitystä *community college*. Niihin voi hakeutua toisen asteen koulutuksen jälkeen. *Community college*issa voi suorittaa yksittäisiä kursseja tai ammatilliseen pätevyyteen johtavia opintokokonaisuuksia, kuten *certificate*- ja *diploma*-ohjelmia.

Kanadalaiset *community college*t toimivat usein läheisessä yhteistyössä paikallisen teollisuuden ja kaupan alan kanssa. Tämä yhteistyö voi näkyä mm. räätälöityinä ohjelmina tai ns. *co-op*-ohjelmina. *Co-op*-ohjelmat rakentuvat luokkahuoneessa suoritettavien kurssien lisäksi useista työharjoittelujaksoista paikallisessa yrityksessä. Ammatilliset oppilaitokset myös muokkaavat omia ohjelmiaan verrattain herkästi paikallisten yhteisöjen ja yhtiöiden tarpeiden mukaan.

Provinssista riippuen ammatillisesta oppilaitoksesta voidaan käyttää myös muuta nimitystä, kuten *college*, *regional college*, *centre*, *college of applied arts and technology*, *technical institute*, *school* tai *cégep*.

Kanadassa *college*-termi viittaa yleensä nimen omaan *community college*en eli siis oppilaitokseen, jossa voi suorittaa ammatillisia opintoja. Näin ollen *college*-termin käyttö eroaa oleellisesti esimerkiksi sen käytöstä Yhdysvalloissa, jossa se viittaa *undergraduate*-tason opintoihin. Nimikäytännöissä on kuitenkin jonkin verran provinssikohtaisia eroja. Esimerkiksi Nova Scotiassa *College of Art and Design* on oppilaitos, jossa voi suorittaa myös *Bachelor*-tutkinnon. Myös *University College* on tästä poikkeus. Onkin siis syytä tarkistaa oppilaitoskohtaisesti, minkälaisia ja minkä tasoisia tutkintoja voi kussakin suorittaa.

Cégep

Ammatillisista oppilaitoksista Quebecissä käytetään nimitystä *Cégep* (*collèges d'enseignement général et professionnel/colleges of general and vocational education*). *Cégepiin* voi jatkaa 11-vuotisen perus- ja toisenasteen koulutuksen jälkeen. Oppilaitoksessa voi suorittaa kaksivuotisia, yliopisto-opintoihin valmentavia tutkintoja tai kolmevuotisia ammatillisia tutkintoja. Kaksivuotinen *cégep*-tutkinto on yksi perusedellytys Quebecin yliopistoihin haattaessa.

2 Opiskeluvaihtoehdot Kanadassa

Suomalainen opiskelija voi suorittaa Kanadassa koko tutkinnon tai osan kotimaisesta tutkinnostaan. Tämän lisäksi on tarjolla eri alojen lyhytkursseja sekä eripituisia englannin kielen kursseja, jotka on suunnattu ulkomaisille opiskelijoille. (ks. s. 25)

2.1 KOKO TUTKINNON SUORITTAMINEN

Tutkinnon suorittamiseen ulkomailla kannattaa valmistautua huolella. Tiedonhakuun, opiskelupaikan hankkimiseen, rahoituksen järjestämiseen ja käytännön järjestelyihin on syytä varata aikaa vähintään vuosi, mieluiten enemmän. Opiskelijan on tavallisesti hankittava kaikki tarvittava tieto oma-toimisesti, etsittävä sopiva oppilaitos, haettava opiskelupaikkaa ja huolehdittava itse kaikista käytännön järjestelyistä.

Fulbright Center neuvoo Kanadassa opiskeluun liittyvissä kysymyksissä, mutta vastuu hakuprosessista ja kaikesta siihen liittyvästä työstä on opiskelijalla itsellään.

2.2 VAIHTOSOPIMUKSET JA VAIHTO-OHJELMAT

Vaihto-ohjelmat ovat opiskelijan kannalta usein vaivattomin ja edullisin tapa lähteä opiskelemaan Kanadaan.

Vaihtoon voi hakea, jos opiskelee sellaisessa suomalaisessa yliopistossa, korkeakoulussa tai ammatillisessa oppilaitoksessa, jolla on sopimus opiskelijavaihdosta kanadalaisen oppilaitoksen kanssa. Tällöin opiskelijavaihdon periaatteena on, että ulkomailla suoritettavat opinnot luetaan täysimääräisenä osaksi opiskelijan kotimaista tutkintoa. Vaihto-ohjelmiin osallistuvat voivat saada opintotuen lisäksi pienen apurahan oman oppilaitoksensa kautta. Opiskelijavaihtoon voi osallistua aikaisintaan toisena opiskeluvuotena.

Vaihto-ohjelmat ovat joko kahdenvälisiä tai monenkeskisiä. Oppilaitosten kahdenvälisistä vaihtosopimuksista ja hakumenettelyistä saa lisätietoja oppilaitosten kansainvälisten asiain yksiköistä. Esimerkkejä monenkeskisestä vaihdosta ovat ISEP- ja EU–Kanada-ohjelmat.

2.2.1 ISEP

ISEP, *the International Student Exchange Program, Inc.*, on yhdysvaltalainen voittoa tavoittelematon opiskelijavaihtojärjestö, joka toteuttaa vaihtoja yli 30 eri maassa toimivien jäsenyliopistojensa välillä. Suomen ISEP-yliopistoja ovat Helsingin yliopisto, Joensuun yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Kuopion yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto, Teknillinen korkeakoulu, Turun

kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto ja Åbo Akademi. Suomalaiset opiskelijat voivat päästä ISEP-ohjelmassa Yhdysvaltojen lisäksi myös mm. Etelä-Koreaan, Japaniin, Kanadaan ja Latinalaisen Amerikan maihin. Kanadassa ohjelmaan osallistuvat Brock University ja Laurentian University, jotka molemmat sijaitsevat Ontariossa.

ISEP-vaihto on tarkoitettu sekä perustutkinto- että jatko-opiskelijoille. Vaihdon periaatteena on, että opiskelu ulkomailla ei saisi maksaa enempää kuin opiskelu kotimaassa. ISEP-vaihtoon voivat osallistua ainoastaan jäsenkorkeakouluissa kirjoilla olevat perustutkinto- ja jatko-opiskelijat. Lisätietoja ja hakulomakkeita saa oman yliopiston ISEP-koordinaattorilta sekä osoitteesta <http://www.isep.org>.

2.2.2 EU-Kanada-ohjelmat

Euroopan unionin ja Kanadan välinen ohjelma kattaa korkea-asteen oppilaitosten ja ammatillisten oppilaitosten sekä harjoitteluorganisaatioiden yhteistyön. Ohjelma edistää innovatiivista koulutus- ja harjoitteluyhteistyötä, ja sen tarkoituksena on täydentää jo olemassa olevaa Kanadan ja EU-maiden kahdenkeskistä yhteistyötä. Vastaava ohjelma toimii myös EU:n ja USA:n välillä.

Meneillään olevalla ohjelman viisivuotiskaudella (2001–2005) tuetaan erityisesti kansainväliseen opetus suunnitelmien kehittämiseen ja opiskelijavaihtoihin kohdistuvia hankkeita, joissa ammatillisen koulutuksen ja kielivalmennuksen osuus on korostuneesti esillä.

Tuettavia toimintoja ovat korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten muodostamien konsortioiden uudet yhteistyöprojektit, joihin voi osallistua myös harjoitteluorganisaatioiden ja työelämän edustajia. Konsortioihin tulee osallistua vähintään kuusi osapuolta, niin että mukana on vähintään kolme EU-maata ja kaksi Kanadan eri provinssia. Opiskelijavaihto on keskeinen osa projektien toimintaa. EU:n ja Kanadan välisiä projekteja toteutetaan vuosittain 5–7. Vuonna 2001 projekteja oli kuusi, joissa kolmessa oli mukana suomalainen yliopisto tai korkeakoulu. Myös vuonna 2002 valittiin kuusi projektia, joissa yhdessä on mukana suomalainen ammattikorkeakoulu.

Ohjelmien kohderyhmiä ovat yliopistot, korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset sekä harjoitteluorganisaatioiden, liike-elämän, kansalaisjärjestöjen, kauppakamarien, tutkimuslaitosten tms. edustajat. Rahoitus on kuitenkin tarkoitettu ainoastaan oppilaitoksille ja harjoitteluorganisaatioille. Opiskelijat saavat lisätietoja ohjelmasta omasta oppilaitoksestaan tai Kansainvälisen henkilövaihdon keskukselta CIMOsta.

2.3 LYHYTAIKAINEN OPISKELU

Opiskelijat, jotka eivät halua suorittaa koko tutkintoa Kanadassa, voivat hakea määräaikaista opiskelupaikkaa *non-degree* -opiskelijana (*non-degree*

student/special student/visiting student) esimerkiksi yhdeksi lukukaudeksi tai -vuodeksi. Vaivattomimmin määräaikainen opiskelupaikka järjestyy vaihto-ohjelman kautta, mutta lyhytaikainen opiskelu on mahdollista myös omatoimiselle paikanhakijalle.

Jos suomalainen korkeakouluopiskelija järjestää määräaikaisen opiskelupaikkansa vaihto-ohjelmien ulkopuolella, mutta haluaa siirtää Kanadassa keräämänsä opintosuoritukset kotimaiseen tutkintoonsa, hänen kannattaa neuvotella (ja jos mahdollista myös sopia) kurssien hyväksilukemisesta kotimaisen korkeakoulunsa kanssa jo etukäteen ennen Kanadaa lähtöä.

Non-degree-vaihtoehdot ovat hyvin oppilaitoskohtaisia. Erityisesti *undergraduate*-tasolla vaihto-ohjelmien ulkopuolella tapahtuva itsenäinen *non-degree*-opiskelu on Kanadassa verrattain vieras käsite. Jotkut laitokset eivät ota lainkaan vastaan *non-degree*-opiskelijoita.

Monet kanadalaiset oppilaitokset järjestävät opetusta myös kesäisin. Kesälukukaudesta käytetään nimitystä *summer session*. Lisätietoa kesäopetusta järjestävistä yliopistoista saa mm. *North American Association of Summer Sessions* -järjestön kotisivulta <http://www.naass.org/>.

Lisää lyhyt- ja kielikursseista sivulla 25.

3 Opintoihin hakeminen

Hakuprosessi kanadalaisiin yliopistoihin ja korkeakouluihin on hajautettu mutta opiskelijan kannalta selkeä. Opintojen suunnitteluun on syytä varata runsaasti aikaa, mutta kun omat tavoitteet ja toiveet ovat selvillä, opiskelupaikan haku ei ole vaikea prosessi. Kanadalaiseen yliopistoon voi hakea suomalaisen lukion tai muun vastaavan pohjakoulutuksen suorittanut henkilö, jolla on riittävä englannin (tai ranskan) kielen taito.

3.1 OMIEN LÄHTÖKOHTIEN SELVITTÄMINEN

Ulkomailla opiskelun aloittaminen on iso askel ja ennen kuin opinnot voivat alkaa, on opiskelijalla monta päätöstä tehtävänä. Kanadassa on 93 yliopistoa ja pelkästään oppilaitoksen valinta on iso asia. Ensin on syytä arvioida kriittisesti omat lähtökohtansa. Ennen kuin alkaa miettiä itselleen sopivaa oppilaitosta, kannattaa selvittää perusteellisesti seuraavat asiat: 1) akateemiset tavoitteet, 2) opintojen rahoitus ja 3) henkilökohtaiset toiveet.

1. Akateemiset tavoitteet

- opintojen taso/oppilaitostyyppi
  - *university, university college, community college* tai joku muu (päätös vaikuttaa siihen, mitä opintoja ja tutkintoja voi suorittaa ja mitkä ovat opintojen jatkomahdollisuudet)
  - *undergraduate-* vai *graduate-*taso (mille tasolle oma pohjakoulutus riittää)
- opiskelun tavoite
  - Onko Kanadassa tarkoitus suorittaa tutkinto vai yksittäisiä kursseja?
- pääaine
- hakuvaatimukset ja oma opintomenestys
  - Oma opintomenestystä ja muita ansioita on verrattava kanadalaisen oppilaitosten hakuvaatimuksiin.
- tulevaisuudensuunnitelmat
  - On tärkeä pohtia, miten aikoo hyödyntää Kanadassa suoritetuja opintoja tai tutkintoa tulevaisuudessa. Onko toivottu tutkinto tai opintojakso paras tie omien suunnitelmien toteuttamiseksi?
- alakohtaiset erityispiirteet
  - Hakijan tulisi ottaa huomioon myös alakohtaiset erityispiirteet ja harkita, onko ohjelmakokonaisuus sovellettavissa omiin tulevaisuuden suunnitelmiin ja esimerkiksi kotimaan vaatimuksiin.

- vaihtoehdot kotimaassa
  - Aina kannattaa selvittää myös kotimaiset vaihtoehdot. Kielen ja kulttuurin tuntemuksen kannalta opiskelu ulkomailla on varmasti hyödyllistä. Mikäli opiskelijan tavoitteet ovat kuitenkin vain ja ainoastaan akateemiset, kannattaa verrata kriittisesti oman pääaineensa koulutustarjonnan tasoa Kanadassa ja Suomessa.

2. Opintojen rahoitus

Rahoitus on yksi keskeisimpiä ulkomaanopiskeluun vaikuttavia tekijöitä. Ajan ja vaivan säästämiseksi on viisainta selvittää oma realistinen rahoitus-tilanne ja mahdolliset rahoituslähteet heti alkuvaiheessa. Kustannuksista ja rahoituksesta kerrotaan tarkemmin sivulla 28.

3. Henkilökohtaiset toiveet

Suunnittelun alkuvaiheessa kannattaa ottaa huomioon myös seuraavat kysymykset, joilla voi opiskelijasta riippuen olla suurikin merkitys opiskelupaikan valinnassa:

- oppilaitoksen sijainti: suurkaupunki vai pienempi paikkakunta, rannikko vai keskilänsi, pitkiä talvia vai takuuvarmaa aurinkoa
- oppilaitoksen koko: pieni, keskikokoinen vai kaikkein suurin
- opiskelijarakenne: paljon vai vähän kansainvälisiä opiskelijoita, ainoana suomalaisena vai yhtenä monista
- henkilökohtaiset toiveet ja harrastukset: haluaako esimerkiksi jatkaa tiettyä urheiluharrastusta opiskelunsa aikana ja tarjoaako kanadalainen oppilaitos tähän mahdollisuuden.

3.2 VAIHTOEHTOJEN SELVITTÄMINEN

Usean kymmenen oppilaitosvaihtoehdon haarukointi niihin muutamaan, joihin päättää hakea, saattaa tuntua hankalalta tehtävältä. Kun omat lähtökohdat ja tavoitteet ovat selkeänä mielessä, on tehtävä monin verroin helpompi.

Fulbright Centerissä on oppaita, joiden avulla on helppo etsiä itselleen sopivaa kanadalaista yliopistoa. Oppaita apuna käyttäen opiskelija voi listata toiveitaan vastaavia korkeakouluja. Fulbright Centeristä löytyy myös kokoelma yliopistojen opinto-oppaita (*calendar*). Asiakkaiden käytössä on ilmainen Internet-yhteys yliopistojen omille kotisivuille. Yliopistojen verkkosivustot ovatkin mainioita tiedekunta- ja kurssikohtaisen tiedon lähteitä.

Yliopistoa, korkeakoulua tai yksittäistä ainelaitosta arvioidessaan voi kiinnittää huomiota mm. seuraaviin asioihin:

- tutkinto- ja kurssivaatimukset
- kurssitarjonta
- opetusvälineet ja kirjaston kokoelmien kattavuus
- korkeakoulun tutkimustoiminta ja tieteelliset julkaisut
- opetushenkilökunnan koulutustausta ja kokemus
- valmistuneiden opiskelijoiden sijoittuminen
- suoritettujen tutkintojen tunnustettavuus ja opintosuoritusten korvaavuus.

Association of Universities and Colleges of Canada (AUCC) ja *Canadian Information Centre for International Credentials* (CICIC) ovat molemmat suositeltavia tiedonlähteitä yliopistovaihtoehtoja kartoitettaessa. AUCC julkaisee opasta *The Directory of Canadian Universities*. Opas löytyy myös verkosta hakutoiminteella varustettuna (http://www.avcc.ca/can_uni/index_e.html). CICIC ylläpitää kotisivullaan tietokantaa *Recognized Postsecondary Institutions in Canada* (<http://www.cicic.ca/postsec/volume2/db/indexe.stm>). Tämän lisäksi esimerkiksi *CanLearn interactive* -verkkosivusto (<http://www.canlearn.ca/>) on hyödyllinen työkalu sopivia yliopistoja etsiessä.

3.3 HAKUAJAT

Kanadalaisiin yliopistoihin ei ole valtakunnallista yhteishakua eivätkä yliopistot yleensä järjestä koulutusohjelmakohtaisia pääsykokeita. Opiskelupaikkaa haetaan suoraan yliopiston omalla hakulomakkeella. Jokainen yliopisto määrittää omat hakukriteerinsä ja -aikansa sekä tekee itse opiskelijavalintansa.

Ontariossa opiskelija voi anoa yliopistoihin OUAC:n (*Ontario Universities Application Centre*) kautta. Myös esimerkiksi Nova Scotiassa, British Columbiassa ja Quebecissä yliopistot tekevät yhteistyötä keskenään ja tarjoavat mahdollisuuden hakea keskitetysti useihin yliopistoihin kerrallaan.

Ulkomainen opiskelija voi hakea opiskelupaikkaa joko syyskuussa alkavaksi syyslukukaudeksi tai tammikuussa alkavaksi kevätlukukaudeksi. Ulkomaisen opiskelijan kannalta saattaa kuitenkin olla parempi aloittaa opinnot syksyllä, koska korkeakoulujen tukipalvelut ulkomaisille opiskelijoille keskityvät yleensä alkusyksyyn ja ne luovat hyvän pohjan onnistuneelle opiskelujalalle. Kevätlukukaudella ei välttämättä ole tarjolla samoja palveluja (esim. orientaatiokursseja).

Ulkomaista opiskelijaa koskevat hakuajat umpeutuvat keskimäärin kuudesta kahdeksaan kuukautta ennen opintojen alkua. Joillakin yliopistoilla hakuajat syksyllä alkaviin opintoihin jatkuvat kuitenkin kesäkuuhun asti tai käytössä on ns. *rolling admission*, jolloin hakemukset käsitellään tulojärjestyksessä ja oppilaspaikat täytetään sitä mukaan, kun päätöksiä tehdään.

3.4 HAKUVAATIMUKSET

Kanadalaiseen yliopistoon voi hakea suomalaisen lukion tai muun vastaavan, vähintään 12-vuotisen pohjakoulutuksen suorittanut henkilö, jolla on riittävä englannin (tai ranskan) kielen taito. Hakijan ei tarvitse olla kirjoilla suomalaisessa yliopistossa tai muussa oppilaitoksessa.

Kanadassa pääaine valitaan hakuvaiheessa. Joillain aloilla pääaineopiskelu oikeus saatetaan myöntää vasta vuoden perusopintojen jälkeen, kun opiskelija on osoittanut menestyvänsä opinnoissaan. Tällainen käytäntö saattaa tulla vastaan esimerkiksi terveydenhoitoalalla.

Hakemukset ja hakuohjeet ovat oppilaitoskohtaisia ja ne tilataan suoraan oppilaitoksesta. Enenevässä määrin hakuohjeet ja hakemukset löytyvät myös oppilaitoksen omalta kotisivulta tulostettavana tiedostona. Hakemuksen voi usein myös täyttää ja lähettää Internetin välityksellä.

Huolellisesti täytetyt hakemukset palautetaan suoraan yliopistoon. Hakemuksen mukana opiskelijoita pyydetään yleensä lähettämään joitakin tai kaikki seuraavista liitteistä:

- oikeaksi todistetut kopiot koulu- ja opiskelutodistuksista
  - viralliset englanninkieliset käännökset kaikista todistuksista (mielilään oppilaitoksen leimalla vahvistettuna)
  - englannin kielikokeen tulos
- Opiskelu Kanadassa edellyttää hyvää suullista ja kirjallista englannin kielen taitoa. Yleensä yliopistot määrittelevät kielitaitovaatimuksensa asettamalla tietyn pisterajan, joka hakijan täytyy saavuttaa standardoidussa kielitestissä. Yleisimmin käytetty testi on TOEFL.
- yliopisto saattaa myös asettaa koulutusohjelmakohtaisia vaatimuksia, esimerkiksi joihinkin pääaineisiin haettaessa yliopisto voi vaatia lisäselvityksiä lukiotason kurssisuorituksista.
  - hakemuksen käsittelymaksu (yleensä shekinä).

Jos hakee opiskelupaikkaa ranskankieliseen yliopistoon (esimerkiksi Quebecissä), hakija joutuu todennäköisesti näyttämään toteen ranskan kielen taitonsa. Tähän ei ole erillistä ranskan kielitestiä. Jokainen yliopisto määrittää kielivaatimuksen tapauskohtaisesti.

Graduate-tasolle haettaessa kanadalainen yliopisto saattaa vaatia myös suosituksia ja tasotestin suorittamista. Hakijalle voi tulla vastaan esimerkiksi GMAT- tai GRE-testi. Lisätietoja näistä tasotesteistä saa Fulbright Centeristä sekä osoitteista <http://www.mba.com/> ja <http://www.gre.org/>. Suositukset tulee hankkia esimerkiksi aikaisemmalta opettajalta tai mahdollisesti työnantajalta. Yliopisto antaa tarkemmat ohjeet siitä, mitä suosituksessa tulisi käydä ilmi.

Undergraduate-tasolla sisäänottopäätökset tehdään usein keskitetysti

Admissions Office -toimistossa. *Graduate*-tasolla valintapäätökset tehdään tavallisesti asianomaisella laitoksella, yhteistyössä yliopiston hallinnollisen yksikön, *graduate schoolin* kanssa.

Lisätietoja *undergraduate*-hausta kannattaa tiedustella mm. kansainvälisten asiain yksiköstä (*International Student Office*), *graduate*-tasolla lisäksi *graduate schoolista* (erityisesti *dean of graduate studies*). Yliopiston kansainvälisten asiain yksikkö on yksi ulkomaisen opiskelijan tärkeimmistä tiedonlähteistä. Se neuvoo ja palvelee kaikissa opiskeluun ja elämiseen liittyvissä asioissa.

3.4.1 Todistukset ja käännökset

Hakemusten liitteiksi vaaditaan yleensä oikeiksi todistetut kopiot alkuperäisistä koulu- ja opiskelutodistuksista. Kopioihin olisi hyvä saada sen oppilaitoksen leima, joka todistuksen on myöntänyt. Todistuksista tarvitaan myös viralliset englanninkieliset käännökset, mielellään oppilaitoksen omalla leimalla vahvistettuina. Muita virallisia todistajia ovat esimerkiksi julkinen notaari tai Kanadan konsulaatti. Kopioita koskevat määräykset vaihtelevat oppilaitoksittain – joskus voi päästä vähemmälläkin.

Hakemukseen on liitettävä myös opintosuoritusrekisterin ote, sekä alkuperäiskappaleena että oikeaksi todistettuna käännöksenä. Pelkkä englanninkielinen versio saattaa riittää, jos sen saa suoraan oppilaitokselta. Osa oppilaitoksista hyväksyy vain sellaiset todistukset, jotka on lähetetty heille suoraan ulkomaisista oppilaitoksista, eli opiskelija ei voi postittaa niitä itse.

Voimassaolevan korkeakoululainsäädännön mukaan suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen on pyynnöstä annettava opiskelijoilleen erityisesti kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite, jossa annetaan riittävät tiedot korkeakoulusta, samoin kuin opinnoista ja opintosuorituksista sekä niiden tasosta ja asemasta koulutusjärjestelmässä. Opetusministeriö on suositellut korkeakouluille, että ne käyttäisivät tähän tarkoitukseen Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja UNESCO:n yhteisesti hyväksymää *Diploma Supplement* -pohjaa. *Diploma Supplement* on kehitetty helpottamaan tutkintojen kansainvälistä vertailua ja tunnustamista. Suomalaiseen *Diploma Supplementiin* liittyy myös Suomen korkeakoulujärjestelmän tiivis englanninkielinen kuvaus, joka voi olla erityisen hyödyllinen haettaessa oppilaitokseen, jolla ei ole aikaisempaa kokemusta suomalaisista opiskelijoista ja heidän tutkintotaustojensa arvioimisesta. Lisätietoja *Diploma Supplementista* saa verkko-osoitteista <http://europa.eu.int/comm/education/recognition/diploma.html> ja <http://www.oph.fi/tutkintojentunnustaminen>.

3.4.2 TOEFL

TOEFL (*Test of English as a Foreign Language*) on amerikkalainen kielitaitotesti englantia vieraana kielenä puhuville. Testi koostuu neljästä osiosta:

kuullun ymmärtäminen (*listening*), rakenne (*structure*), luetun ymmärtäminen (*reading*) ja kirjallinen ilmaisu (*writing*). Testin on kehittänyt ETS (*Educational Testing Service*).

Suomessa TOEFL-testin voi suorittaa tietokoneavusteisesti. Tietokoneavusteisen TOEFL-testin enimmäispistemäärä on 300. Suurin osa kanadalaisista yliopistoista vaatii hakijoilta vähintään 220 pistettä.⁴ TOEFL-testiä järjestää *Prometric Testing Center*, Fulbright Centerin yhteydessä toimiva testikeskus. Testi kestää testin suorittajasta riippuen 3–4 tuntia. Opiskelijan kannattaa pyytää testiorganisaatiota lähettämään TOEFL-testin tulos suoraan niihin oppilaitoksiin, joihin hän aikoo hakea. Oppilaitokset eivät yleensä hyväksy opiskelijan itse lähettämää todistusta testituloksesta.

Lisätietoja TOEFL-testistä saa Fulbright Centeristä ja osoitteesta <http://www.toefl.org/>. Testiesitteen voi tallentaa omalle tietokoneelle osoitteesta <http://www.toefl.org/infobull.html>.

TOEFL-testiin kannattaa perehtyä etukäteen. Fulbright Centerin tietopalvelussa voi tutustua maksutta eri kustantajien tuottamiin harjoitteluaineistoihin sekä mm. tietokonepohjaiseen ETS:n kehittämään harjoitustestiin. Harjoitustestin voi myös ladata veloitusetta osoitteesta <http://www.toefl.org/>. Harjoitusoppaita voi lainata joidenkin suomalaisten oppilaitosten kansainvälisten asiain yksiköistä.

Muita kielitestivaihtoehtoja ovat mm. *Canadian Academic English Language Assessment* (CAEL) -testi, *Michigan English Language Assessment Battery* (MELAB), *International English Language Testing System* (IELTS), ja *Canadian Test of English for Scholars and Trainees* (CanTest). Näistä vain IELTS-testiä voi suorittaa Suomessa (ks. s. 55).

3.5 AMMATILLISET OPINNOT

Myös ammatillisten oppilaitosten hakemukset ja hakuohjeet ovat oppilaitoskohtaisia ja ne tilataan suoraan oppilaitoksesta. Tästä poikkeuksena on Ontario ja sen Ontario College Application Service. Ammattikoulutukseen hakevilta vaaditaan *high school*-diplomi tai vastaava, vähintään 12-vuotinen pohjakoulutus. Oppilaitosten hakuajat vaihtelevat huomattavasti. Joissakin oppilaitoksissa hakuaika päättyy tai oppilaspaikat täyttyvät jo kuukausia ennen lukukauden alkua. Kaikilla oppilaitoksilla ei ole erillistä hakuaikaa vaan hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä.

Lisätietoja ammatillisista opinnoista saa mm. *Association of Canadian Community Colleges* - ja *National Association of Career Colleges* -järjestöiltä (yhteystiedot s. 57).

---

⁴ Joissakin maissa TOEFL-testin voi edelleen suorittaa perinteisesti paper-and-pencil -testinä, jossa vastaava maksimipistemäärä on 677 pistettä. Tästä testistä yliopistot vaativat usein 560 pistettä. Tietokoneavusteinen TOEFL-testi ja perinteinen paper-and-pencil-TOEFL eroavat myös siinä, että paper-and-pencil -testissä ei ole kirjoitusosiota. Kirjoitustaito on silloin osoitettava erillisellä testillä (Test of Written English eli TWE). Tietokoneavusteiseen TOEFL-testiin sen sijaan kuuluu myös kirjoitustaitoa mittaava osio, jolloin sitä ei enää tarvitse suorittaa erikseen.

4 Lyhytkurssit ja kieliopinnot

Useat kanadalaiset yliopistot ja oppilaitokset järjestävät eri alojen lyhytkursseja sekä eripituisia englannin ja ranskan kielen kursseja, jotka on suunnattu ulkomaisille opiskelijoille. Ohjelmakokonaisuudet ja kurssit voivat vaihdella kestoltaan aina viikosta jopa vuoteen. Kurssien aiheet vaihtelevat suuresti, ja opiskelijalla onkin valittavanaan lukuisia vaihtoehtoja yleisistä peruskursseista aina hyvinkin yksityiskohtaisiin erikoisvaihtoehtoihin.

4.1. LYHYTKURSSIT

Monessa kanadalaisessa yliopistossa toimii täydennyskoulutuskeskus, jota kutsutaan useasti nimellä *school of continuing studies*. Näiden keskuksien kurssi- ja ohjelmatarjonta on hyvin laajaa. *Canadian Association for University Continuing Educationin* (CAUCE) ja *University Continuing Education Associationin* (UCEA) kotisivuilla on linkkilista yliopistoista, jotka järjestävät täydennyskoulutusta (ks. s. 55).

Monet kanadalaiset yliopistot järjestävät opetusta myös kesäisin. Kesälukukaudesta käytetään nimitystä *summer session*. Lisätietoa kesäopetusta järjestävistä yliopistoista saa *North American Association of Summer Sessions* -järjestön kotisivulta (ks. s. 55).

Kannattaa ottaa huomioon, että lyhytkurssien kurssikustannukset voivat nousta hyvinkin korkeiksi ja niihin on usein hyvin vaikea saada apurahoja tai rahoitusta esimerkiksi kurssin järjestävältä korkeakoululta.

4.2 ENGLANNIN JA RANSKAN KIELEN OPINNOT

Laadukasta kielten opetusta on tarjolla sekä Suomessa että Kanadassa. Parhaiten omia vaatimuksia vastaava koulutus löytyy vaihtoehtoja vertailemalla. Valintaan vaikuttavat usein myös koulutuksen kokonaiskustannukset.

4.2.1 Kieliopinnot Suomessa ja kielimatkat

Suomessa on erinomaiset mahdollisuudet englannin ja ranskan kielen opiskeluun. Kieltä voi opiskella yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lisäksi aikuis- ja työväenopistoissa, avoimissa korkeakouluissa, koulutuskeskuksissa, järjestöjen omilla kursseilla, tuetuissa opintopiireissä (mm. työpaikoilla) sekä yksityisissä kielikouluissa. Lisäksi kotimaiset matkatoimistot järjestävät kielikurssimatkoja niin Kanadaan kuin muihinkin englannin- ja ranskankielisiin maihin.

Kurssien pituus, hinta, sisältö ja opetuksen laatu vaihtelevat. Viisainta onkin ottaa kursseista mahdollisimman tarkasti selvää, kysellä muiden kokemuksia ja vertailla mahdollisuuksia kriittisesti. Kielikurssimatka on tuote,

jonka kuluttaja ostaa. Viisas kuluttaja tutkii minkä tahansa tuotteen tarkoin etukäteen ja seuraa, että tuote vastaa myös käytännössä sitä, mistä hän on maksanut (kurssin sisältö, opetuksen taso, majoitus jne.).

Kielimatkoja järjestävät mm. EF kansainväliset kielikoulut ja TR-kielimatkat Oy (ks. s 55).

4.2.2 Kielioinnit Kanadassa

Kielikurssitarjonta Kanadassa on runsasta. Koulutuksen sisältö, kustannukset, kohderyhmä ja opetuksen laatu vaihtelevat. Kurssien järjestäjiä on kahdenlaisia: yksityiset kielikoulut sekä yliopistojen omat kielikoulutusta tarjoavat yksiköt.

Kielikursseista, jotka on tarkoitettu englantia vieraana kielenä puhuville, käytetään nimitystä ESL (*English as a Second Language*). Vastaava ranskan kielikurssi on FLS (*Français Langue Seconde*). ESL- ja FLS-ohjelmat ovat usein kielen tehokursseja ja ne on tarkoitettu niille, jotka haluavat parantaa kielitaitoaan ja yleisiä valmiuksiaan käyttää englannin tai ranskan kieltä. Kurssija on tarjolla eri tasoisille opiskelijoille. Monet tahot järjestävät myös kursseja, jotka on suunnattu tietyille ammatti- tai erikoisalalle (esim. *Business English*).

Kielikursseille voi hakea omatoimisesti ottamalla yhteyttä kurssin järjestäjään. Lisätietoja kielikurssien järjestäjistä saa Fulbright Centeristä, osoitteesta <http://www.langcanada.net/english/index.htm> ja mm. *Council of Second Language Programs in Canada* sekä *Canadian Association of Private Language Schools* -järjestöiltä (ks. s. 55).

4.3 KURSSIEN VALINTA

Kurssin järjestäjän valinnassa kannattaa olla tarkka, koska tarjolla on niin korkeatasoisia kuin kyseenalaisiakin kursseja. Onkin suositeltavaa, että hakija tarkastaa kurssinjärjestäjän statuksen provinssin opetusviranomaisilta, ennen kuin sitoutuu osallistumaan kurssille.

Kurssitarjonta ja sisältö on syytä kartoittaa yhtä huolellisesti kuin valitessa tutkinto-ohjelmaa. Hakijan kannattaa kiinnittää erityistä huomiota mm. seuraaviin asioihin:

- Kurssien tai ohjelman sisältö. Mitä halutaan oppia ja mitä erityisosaamista kehittää? Onko ohjelman sisältö sovellettavissa omaan tarkoitukseen tai esimerkiksi työhön? Kannattaa valita juuri sellainen kurssi, joka vastaa omia tavoitteita ja mielenkiinnon kohteita. Jos työnantaja maksaa kurssin kulut, ehtona saattaa olla tiettyjä vaatimuksia kurssisisällölle.
- Mikä on ohjelman painopiste ja rakenne?
- Onko ohjelma yleisluontoinen vai keskittykö se johonkin erikoisalaan?

- Kuinka käytännönläheinen ohjelma on?
- Kuinka joustava ohjelmakokonaisuus on?
- Onko opetushenkilökunnan tausta sopiva omiin tavoitteisiin?
- Mitä opetustyyliä ohjelma noudattaa?
- Minkälaisia osallistujia ohjelma houkuttelee?
- Kuuluuko ohjelmaan käytännön jaksoja ja työharjoittelua?

5 Opintojen kustannukset ja rahoitus

5.1 OPISKELUKUSTANNUKSET

Opiskelukustannukset vaihtelevat huomattavasti yliopistosta, sen sijainnista sekä opiskelijan kulutustottumuksista riippuen. Yliopisto-opiskelu on Kanadassa maksullista ja opiskelijat maksavat lukukausimaksuja. Tämän lisäksi on otettava huomioon asumisesta, ruokailusta, oppimateriaalista ja välineistä (erityisesti taidealat), matkoista ja henkilökohtaisista menoista aiheutuvat kustannukset.

Association of Universities and Colleges of Canada (AUCC) arvioi, että opiskelija tarvitsee keskimäärin 15 000 Kanadan dollaria (~9 500 euroa) kattaakseen opiskelu- ja elinkustannukset yhdeksi opiskeluvuodeksi. Tähän summaan eivät vielä sisälly matkakustannukset. Loppusumma voi kuitenkin vaihdella runsaastikin henkilöstä ja asuinpaikasta riippuen. Keskimääräinen kustannusten nousu on vuosittain 6–7 %.

5.1.1 Lukukausimaksut

Tuition

Kanadassa ei ole säädetty liittovaltiollista, samaa lukukausimaksua kaikille, joten maksut vaihtelevat provinssista ja oppilaitoksesta toiseen. Lukukausimaksut vaihtelevat myös opintotasosta ja -alasta riippuen. Provinssien opetusministeriöt valvovat usein oppilaitoksien lukukausimaksuja ja joissain tapauksissa myös asettavat ne. Kansainvälisen opiskelijan lukukausimaksut ovat yleensä korkeampia kuin kanadalaisen. Lukuvuonna 2002–03 ne vaihtelivat noin kolmesta tuhannesta 26 000 Kanadan dollariin. Keskimäärin lukukausimaksu oli 8 500 Kanadan dollaria vuodessa.

Kansainvälisen opiskelijan lukukausimaksut Kanadassa lukuvuonna 2002–03 (/vuosi)⁵

Province	Undergraduate	Graduate
British Columbia	\$4 304–\$15 480	\$2 845–\$17 325
Alberta	\$5 983–\$10 364	\$4 416–\$19 200
Saskatchewan	\$7 170–\$9 701	\$5 313–\$7 170
Manitoba	\$5 004–\$6 630	\$5 435–\$9 685
Ontario	\$6 082–\$12 666	\$5 174–\$26 000
Quebec	\$8 868–\$10 188	\$4 961–\$20 000
New Brunswick	\$6 540–\$ 9 960	\$5 230–\$8 216
Nova Scotia	\$6 882–\$11 718	\$4 065–\$14 800
Prince Edward Island	\$7 270	\$5 947
Newfoundland	\$6 660	\$1 896–\$3 549

⁵ Association of Universities and Colleges of Canada ja Statistics Canada

5.1.2 Muut maksut

Fees

Vuoden kokonaiskustannuksista vain noin 35–40 % on lukukausimaksuja. Lukukausimaksujen lisäksi yliopistoilla on myös muita pakollisia maksuja (*fees*). Näitä voivat olla esim. terveydenhuoltomaksu (*health services fee*), liikuntapalvelumaksu (*athletics fee*) jne. Maksut ja niiden suuruus vaihtelevat oppilaitoksesta riippuen. Kanadassa opiskelijat liittyvät myös ylioppilaskuntaan. Jäsenmaksun suuruus vaihtelee yliopistoittain.

5.1.3 Opiskelumateriaali ja -välineet

Opiskelumateriaalien ja oppikirjojen aiheuttamat kustannukset vaihtelevat oppilaitoksen ja opintoalan mukaan. Joissakin yliopistoissa kaikilla opiskelijoilla on nykyisin oltava oma tietokone. Taidealoilla tarvikkeet voivat olla merkittävä menoerä. Kanadassa opiskelijan odotetaan ostavan oppikirjat ja kurssikirjalainaamoja on vähän. Käytettyjä oppikirjoja voi usein hankkia edullisempaankin hintaan.

Esimerkki undergraduate-opiskelijan kustannuksista lukuvuodessa⁶

Lukukausimaksu	\$9 062
Ylioppilaskuntamaksu	\$84
Terveys- ja huoltomaksut	\$92
Muut yliopiston maksut	\$167
Asuntola ja ruoka	\$4 995
Kirjat ja muut tarvikkeet	\$890
Henkilökohtaiset menot	\$2 000
Lennot	\$900
Yhteensä	\$18 190
	~ 11 800 euroa

5.2. ELINKUSTANNUKSET JA HINTATASO

Opiskelukustannuksien lisäksi kustannusarvioon tulee lisätä myös mm. ruoka, asuminen, matkustaminen, vaatteet ja vapaa-ajan viettoon liittyvät menot. Yliopiston sijainnin lisäksi elinkustannuksiin vaikuttavat hyvin paljon opiskelijan omat kulutustottumukset. Opiskelulupaa anottaessa Kanadan viranomaisten mukaan elämiseen tulee lukukausimaksujen ja matkakustannuksien lisäksi varata vähintään 10 000 Kanadan dollaria vuodessa.

⁶ Lähde: Canlearn Interactive.

Kustannuksia arvioidessa voi käyttää hyväkseen esimerkiksi *CanLearn Interactive* -verkkosivustoa, josta löytyy verrattain kätevä suunnitteluohjelma, jonka avulla voi arvioida provinssi- ja yliopistokohtaisesti mitä opiskelu tulee maksamaan. Sivuston osoite on http://www.canlearn.ca/financing/planner/cost_calculatorI.shtml

Asuminen ja ruokailu (*room and board*) yliopiston kampuksella maksaa edullisimmillaan noin 4 600 Kanadan dollaria (noin 3 000 euroa) lukuvuodessa. Kalleimmillaan asumisesta ja ruokailusta voi joutua maksamaan lähes 7 400 dollaria. Kustannuksia arvioitaessa kannattaa ottaa huomioon, että kampusasuntolat voidaan sulkea lomien ajaksi, jolloin asumiseen on varattava ylimääräistä rahaa. Jos opiskelija ei asu kampuksella, keskimääräinen kuukausivuokra on noin 450–1 000 Kanadan dollaria. Lisäksi on varattava rahaa huonekaluihin, astioihin ym. tarpeelliseen. Hyödyllinen työkalu asumiskustannuksien arviointiin löytyy *CanLearn Interactiven* sivuilta <http://www.canlearn.ca/living/>

Jos alueella ei ole julkista liikennettä, kampusalueen ulkopuolella asuvan on mahdollisesti myös hankittava oma auto. Rahaa on muistettava varata paitsi auton ostoon, myös huoltoon ja vakuutukseen. Tämän lisäksi rahaa pitää aina varata myös ennalta suunnittelemattomia menoeriä varten.

5.2.1 Vakuutukset

Opiskelijalla on oltava riittävä sairaus- ja tapaturmavakuutus. Vakuutuksen voi saada järjestettyä opiskeluprovinssin tai kanadalaisen yliopiston kautta. Jos tämä ei ole mahdollista, opiskelijan tulee hankkia sairaus- ja tapaturmavakuutus yksityiseltä vakuutusyhtiöltä. (Terveystieteiden osastolta sivulla 34.). Opiskelijan kannattaa aina hankkia myös matkavakuutus. Matkavakuutuksessa voi olla kolmen kuukauden enimmäisaika, jota on mahdollista pidentää lisämaksua vastaan.

5.3 OPINTOJEN RAHOITUS

Opintojen rahoituslähteitä ovat mm. valtion opintotuki (opintoraha ja valtion takaama opintolaina), suomalaiset ja kanadalaiset apurahat ja stipendit, kanadalaisten yliopistojen omat stipendit, korvaukset mahdollisesta osajaksista työstä kampuksella sekä opiskelijan omat säästöt. Useimmiten yksi tai kaksi rahoituslähdetä ei riitä kattamaan kustannuksia. Rahoitus kootaan useista eri lähteistä ja lisärahoituksen hankinta jatkuu vielä senkin jälkeen, kun opinnot ovat jo alkaneet.

5.3.1 Opintotuki

Opintotuki on varsinkin perustutkinto-opiskelijoiden tärkein rahoituslähde, sillä apurahoja ja stipendejä myönnetään pääasiassa jatko-opiskelijoille.

Kansaneläkelaitoksen eli Kelan opintotukikeskus voi myöntää opintotukea ulkomailla opiskeluun, jos opinnot sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon tai johtavat tutkinnon suorittamiseen valtiollisessa tai virallisesti hyväksytyssä oppilaitoksessa. Kanadan kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että oppilaitoksen on oltava asianmukaisesti tunnustettu siinä provinssissa, jossa se sijaitsee. Opintotukea ei myönnetä lukion vaihto-oppilaille, kielikursseilla opiskeluun eikä yliopistoihin pääsyyn valmentaviin opintoihin.

Opintotukeen oikeuttavasta ajasta on voimassa samat enimmäistukisäännökset kuin kotimaisissa opinnoissa seuraavin poikkeuksin:

- Jos ulkomainen korkeakoulututkinto on laajuudeltaan tai kestoltaan suomalaista korkeakoulututkintoa suppeampi, opintotuki myönnetään opetusohjelman keston mukaan. Kela voi erityisestä syystä pidentää tukiaikaa enintään 5 kuukaudella.
- Jos ulkomaisen korkeakoulututkinnon opetusohjelman mukainen keskimääräinen kesto ylittää 55 kuukautta, tuen enimmäisaika on 70 kuukautta.

Ulkomailla opiskeleville suomalaisille myönnettiin lukuvuonna 2002–2003 opintorahaa 259,01 euroa/kk ja asumislisää 180,80 euroa/kk. Opintolainan valtiontakaus oli enimmillään 360 euroa/kk. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeleville opintoraha myönnetään korkeakoulusummilla. Opintotukea (opintoraha ja asumislisä sekä opintolaina) voi siis enimmillään saada 799,81 euroa/kk, eli 7 198,29 euroa/lukuvuosi (9 kk).

Ulkomailla tutkintoaan suorittavat lähettävät opintotukihakemuksen liitteineen Kelan opintotukikeskukselle. Hakemus kannattaa tehdä heti sen jälkeen, kun on saanut oppilaitokselta hyväksymistodistuksen. Pankin kanssa on myös ehdottomasti syytä neuvotella opintolainan nostamiseen ja maksamiseen liittyvistä yksityiskohdista ennen ulkomaille lähtöä. Valmistumisesta tai opintojen keskeyttämisestä on heti ilmoitettava Kelan opintotukikeskukselle.

Jos opiskelija suorittaa tutkintoa suomalaisessa oppilaitoksessa ja opiskelee siihen liittyen tilapäisesti ulkomaisessa oppilaitoksessa yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta, hänelle voidaan myöntää ulkomailla opiskelevan opintotuki. Opintotukihakemus toimitetaan opintotukilautakunnalle tai oppilaitokselle. Kun opintoihin kuuluva työharjoittelu suoritetaan ulkomailla, myönnetään opiskelijalle ulkomaan asumislisä ja lainatakaus. Opintoraha on kuitenkin sama kuin vastaavassa oppilaitoksessa kotimaassa.

Jos opiskelija on kirjoilla suomalaisessa oppilaitoksessa, hän saa lisätietoja ulkomaan opintotuesta oman oppilaitoksensa opintotukilautakunnalta. Jos opiskelija ei ole kirjoilla suomalaisessa oppilaitoksessa, hän voi ottaa yhteyttä Kelan opintotukikeskukseen Jyväskylässä. Vuosittain ilmestyvää opintotukiesitettä saa mm. Kelan toimistoista.

Opintotukikeskuksen automaattisen puhelinpalvelun numerot ovat

020 4340110 (suomenkielinen palvelu) ja 020 4340120 (ruotsinkielinen palvelu). Puhelinpalvelu toimii 24 tuntia vuorokaudessa. Puhelu maksaa paikallispuhelun hinnan. Ulkomailla tutkintoaan suorittavat saavat neuvontaa numerosta 020 4346630 (arkisin klo 13–16) ja sähköpostitse ulkomaat.opintotuki@kela.inet.fi. Tietoa opintotuesta löytyy myös Internet-osoitteesta <http://www.kela.fi/opintotuki/>.

5.3.2 Apurahat

Kotimaiset apurahat

Apurahoja ja stipendejä myöntävät Suomessa mm. oppilaitokset, yksityiset säätiöt, järjestöt, ammattiliitot, kaupungit ja kunnat sekä työnantajat. Apurahoja myöntäviä säätiöitä ja järjestöjä on lueteltu esimerkiksi Suomen Ylioppilaskuntien Liiton (SYL) verkko-oppaassa *Apurahat ja opintotuki*. Oppaaseen voi tutustua Internet-osoitteesta <http://www.syl.helsinki.fi/opiskelijat/apurahat.html>. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran *Säätiöluettelo* on myös hyvä tietolähde. Luettelossa mainituista säätiöistä saa lisätietoja Internet-osoitteesta <http://www.skr.fi/spalvelu/hakemisto.html>.

Säätiöitä, jotka myöntävät apurahoja nimenomaan Kanadaan ei Suomessa ainakaan toistaiseksi ole. Kannattaa kuitenkin kartoittaa ne säätiöt, jotka yleisesti tukevat ulkomailla opiskelua, eivätkä rajoita kohdemaata erikseen. Lisätietoa kotimaisista apurahalähteistä saa Fulbright Centerin tietopalvelusta (katso s. 46).

Kanadalaiset apurahat

Kanadalaiset yliopistot harvemmin myöntävät rahallista tukea kansainväliselle opiskelijalle (etenkään *undergraduate*-tasolla). Tilanne on kuitenkin muuttumassa. Yliopistolta kannattaa aina kysyä stipendeistä ja rahoitusvaihtoehtoista. Jos vaihtoehtoja on, hakuohjeet kannattaa pyytää erikseen. Prosessi ei välttämättä ole sama kuin haettaessa opiskelupaikkaa.

Mahdollisuudet saada tukea jatko-opintoihin ovat yleensä paremmat. Jatko-opiskelijat voivat usein hakea esimerkiksi ns. *Teaching Assistantship*- tai *Research Assistantship* -paikkoja, jotka edellyttävät osa-aikaista työntekoa laitoksella. On todennäköisempää saada tukea tohtorintutkintoa kuin *Master*-tutkintoa varten.

Canadian Bureau of International Education ylläpitää listaa apurahoista, jotka on tarkoitettu kansainvälisille opiskelijoille. Lista on osoitteesta http://www.destineducation.ca/intstdnt/awards-1_e.htm. *CanLearn Scholarship Search*-verkkosivuston (<http://studentawards.com/english/canlearn/>) avulla voi hakea kanadalai- sten tahojen myöntämiä stipendejä. Kanadalai- sten rahoituslähteiden ja hakusivustojen osoitteita on lisää sivulla 56.

5.3.3 Työskentely ja verotus

Ensisijaisesti työskentely on sallittu vain sen oppilaitoksen kampuksella, jossa opiskelee, esimerkiksi kirjastossa, kahvilassa tai toimistossa. Myös opiskeluun liittyvä *teaching-* tai *research assistantship* omassa tiedekunnassa ja opiskeluun liittyvä työharjoittelu on sallittua. Kaikkien opiskelukustannuksien kattaminen työnteolla ei ole mahdollista. Katso lisää viisumimääräyksistä luvusta ”Oleskelulupa ja muut asiakirjat” (s. 42). Provinssikohtaisesta verotuslainsäädännöstä kannattaa tiedustella oman yliopiston *International Student Adviserilta*.

5.4 PERHEELLINEN OPISKELIJA

Ei ole mitenkään harvinaista, että suomalainen opiskelija lähtee Kanadaan perheensä kanssa. Perheellisen opiskelijan on kuitenkin valmisteltava opiskeluaikojensa rahoitus tavallistakin huolellisemmin. Koska elinkustannukset kasvavat perheenjäsenten lukumäärän mukaan, kannattaa verrata eri paikkakuntien vuokra- ja elinkustannustasoja, ettei vahingossa tule valinneeksi kaikkein kalleinta asuin ympäristöä. Lasten koulunkäyntiin ja sen kustannuksiin liittyvät seikat on selvitettävä etukäteen, samoin perheen vakuutusturva. Stipendeissä ei yleensä ole perhekorotuksia.

6 Opiskelijana Kanadassa

6.1 OPINTOSOSIAALISET ASIAT

6.1.1 Asuminen ja opiskelijaruokailu

Kanadassa opiskelija-asuntolat (*dormitories* eli *dorms*, *residence halls*) sijaitsevat yleensä yliopiston kampusalueella. Yliopistoilla voi olla erityinen asuntola ulkomaisille opiskelijoille ja tutkijoille (*international house*). Yliopistot lähettävät asunnonhakulomakkeen usein hyväksymiskirjeen mukana. Lomake kannattaa palauttaa mahdollisimman nopeasti, koska asuntolapaikat jaetaan yleensä hakemusten saapumisjärjestyksessä. Asuntoasioissa opiskelijaa neuvovat asuntoasiaintoimisto (*housing office*) ja yliopiston kansainvälisten asiain toimisto (*International Student Office*), jonka puoleen voi kääntyä kaikissa ongelmatilanteissa.

Kampuksella asuvat opiskelijat voivat valita kattavuudeltaan vaihtelevia ruokailujärjestelyjä (*meal plans*). Vaihtoehtoja on usein monenlaisia, kolmen ruokailun kokonaisuuksista joustavampiin kertaveloituksiin jne. Ruokailu tapahtuu silloin yleisimmin ruokalassa (*cafeteria*) tai esimerkiksi kampuksen pizzeriassa tai kahvilassa.

Jos opiskelija haluaa hankkia asunnon vapailta markkinoilta, se kannattaa tehdä vasta opiskelupaikkakunnalla. Vapaita vuokra-asuntoja voi tiedustella yliopiston asuntoasiain toimistosta ja paikallinen sanomalehti kannattaa tutkia tarkkaan. Koska opiskelija ei voi etukäteen tietää, kuinka nopeasti sopiva asunto löytyy, hänen on osattava varautua ylimääräisiin kustannuksiin (esim. hotellissa yöpyminen). Asuntoa vuokratessa kannattaa lukea koko vuokrasopimus erittäin tarkkaan, pienellä kirjoitettuja alaviitteitä myöten!

Lyhytaikaista opiskelujaksoa varten on ehdottomasti helpointa ja vaivatonta yrittää saada kampukselta opiskelija-asunto ja sen mukana kaikki ateriat kattava *meal plan*. Tutkinto-opiskelijoiden ja perheellisten sekä niiden opiskelijoiden, jotka arvostavat asumisväljyyttä ja omaa rauhaa, kannattaa harkita muita vaihtoehtoja.

Hyödyllisiä tietoja asumisesta saa *CanLearn Interactiven* sivuilta <http://www.canlearn.ca/living/housing/>.

6.1.2 Terveystenhuolto

Opiskelijoiden terveydenhuollon järjestäminen vaihtelee provinssista ja yliopistosta toiseen. Yliopistoilla on yleensä oma terveysasema, jossa annetaan ensiapua ja hoidetaan pieniä vammoja. Vakavammissa sairaustapauksissa opiskelija ohjataan johonkin paikallisista sairaaloista. Oppilaitosten opiskelijoille lähettämä esittelymateriaali sisältää yleensä tiedot oppilaitoksen

tarjoamista terveydenhuoltopalveluista ja niiden hinnoista. Suurin osa oppilaitoksista perii opiskelijoilta pakollisen terveydenhuoltomaksun (health fee). Tämä maksu ei kuitenkaan yleensä korvaa sairausvakuutusta, vaan vakuutus on hankittava joka tapauksessa.

Jokaisella provinssilla on oma julkinen sairausvakuutuksensa. Alberta, British Columbia ja Saskatchewan liittävät kansainväliset opiskelijat provinssin sairausvakuutuksen piiriin, jos opiskelu kestää yli kolme kuukautta. Liittäminen ei tapahdu automaattisesti, vaan opiskelijan täytyy tehdä asiasta ilmoitus asianmukaisille viranomaisille. Albertassa ja British Columbiassa vakuutus on maksullinen. Muut provinssit eivät liitä kansainvälisiä opiskelijoita sairausvakuutuksensa piiriin.

Osa yliopistoista huolehtii opiskelijoidensa sairausvakuutuksesta, jolloin se maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä. Jos näin ei ole, opiskelijan tulee yleensä hankkia sairaus- ja tapaturmavakuutus yksityiseltä vakuutusyhtiöltä. Joka tapauksessa opiskelijan on huolehdittava, että hänellä on riittävä vakuutus turva sairaustapausten ja tapaturmien varalta. Kannattaa pyytää tarjouksia eri vakuutusyhtiöiltä ja selvittää myös oman, suomalaisen vakuutusyhtiön tarjonta. Sairausvakuutukseen liittyvät seikat on hyvä tarkastaa suoraan oppilaitoksesta ennen Kanadaan matkustamista. Lisätietoja asiasta kannattaa tiedustella kanadalaisen yliopiston kansainvälisten asiain yksiköstä.

Suomella ja Quebecin provinssilla on sopimus, joka takaa sairaanhoitoetuksia suomalaisille työntekijöille ja opiskelijoille. Oikeus etuuksiin todistetaan Kelasta saatavalla lomakkeella ja yliopiston opiskelutodistuksella. Lisätietoja asiasta saa Kelasta.

Suomalaisen opiskelijan on myös hyvä pitää huolta, että hän pysyy suomalaisen sosiaaliturvan piirissä ulkomailla opiskelunsa ajan. Lisätietoa asiasta saa Kelasta (yhteystiedot s. 57.).

6.2 YLIOPPILASKUNTA JA VAPAA-AIKA

Vapaa-ajan toiminta on vilkasta. Monet yliopistot keräävät opiskelijoilta lukukausimaksujen yhteydessä erillisen maksun (*activities fee*), jolla rahoitetaan kerho- ja harrastustoimintaa. Yliopistoilla on mm. erilaisia kulttuuriyhdistyksiä, uskonnollisia yhdistyksiä, urheiluseuroja sekä musiikki- ja teatteriryhmiä. Useilla yliopistoilla on myös oma opiskelijalehti sekä radio- ja tv-asema.

Kanadalaisissa yliopistoissa toimii myös ylioppilaskunta, jonka tehtävänä on toimia opiskelijoiden etu- ja palvelujärjestönä. Ylioppilaskunnat voivat myös ylläpitää kirjakauppoja, pesuloita, ravintoloita ja lehtienlukusaleja. Jäsenmaksun suuruus vaihtelee. Ylioppilaskunnan jäsenkortilla voi usein saada alennuksia esim. kirjoista, matka- ja pääsylipuista. Saatavilla olevista opiskelija-alennuksista kannattaa tiedustella suoraan ylioppilaskunnalta. Lisätietoa ylioppilaskuntien toiminnasta saa seuraavilta organisaatioilta: *Canadian Federation of Students ja Canadian Alliance of Student Associations* (yhteystiedot s. 57).

6.3 SUOMALAI SOPISKELIJAT KANADASSA

Kelan opintotukikeskuksen tilastojen mukaan yhteensä 4 986 suomalaista opiskelijaa sai lukuvuonna 2001–02 opintotukea tutkinto-opiskeluun ulkomailla. Näistä Kanadassa opiskeli 47. Tämän lisäksi Kanadaan lähti 126 opiskelijaa vaihto-ohjelmien kautta. Suomalaiset opiskelevat Kanadassa etenkin talous- ja yhteiskuntatieteitä sekä taiteita. Provinseista erityisesti British Columbia ja Ontario tuntuvat olevan suomalaisten opiskelijoiden suosiossa. Vuonna 2002 Kansainvälisen henkilöväihdon keskuksen CIMON kautta Suomesta lähti Kanadaan harjoitteluvaihto-ohjelmien kautta 38 opiskelijaa.

Opiskelijavaihtoon lähdettiin lähinnä kahdenvälisen yliopisto- tai ammattikorkeakouluvaihtojen, EU-vaihtojen ja ISEP-vaihto-ohjelman kautta. Vuonna 2001 yliopistojen vaihto-ohjelmien kautta Kanadaan lähti Suomesta 88 opiskelijaa. Samana vuonna ammattikorkeakoulujen vaihto-ohjelmien kautta Kanadaan lähti 43 opiskelijaa. *Association of Universities and Colleges of Canada (AUCC)* ylläpitää tietokantaa kanadalaisten yliopistojen kansainvälisistä yhteistyöhankkeista. Tietokannan mukaan suomalaisilla korkeakouluilla ja laitoksilla on yhteensä 46 vaihtoyhteistyösopimusta Kanadaan.

Ennen opintojen aloittamista kannattaa ottaa yhteyttä samassa korkeakoulussa opiskeleviin suomalaisiin ja kysellä heiltä kokemuksia ja konkreettisia neuvoja. Yhteydenotto voi onnistua esimerkiksi *International Student Officen* kautta. Yliopisto ei välttämättä saa antaa osoitetietoja ulkopuolisille ilman asianomaisen lupaa. Joissakin yliopistoissa toimisto kuitenkin pitää listaa vapaaehtoisista opiskelijoista, jotka pyydettyäessä ottavat yhteyttä opiskelupaikan saaneisiin saman maan kansalaisiin. Jos tällaista listaa ei ole, voi aina jättää omat osoite- tai sähköpostitietonsa ja pyytää toimistoa välittämään ne edelleen sikäläisille suomalaisopiskelijoille.

Suomalais-kanadalaisten ystävyyssseurojen kotisivujen osoitteita löytyy sivulta 56.

7 Opintojen vastaavuus

Opintojen vastaavuus kotimaassa olisi selvitettävä jo ennen Kanadaa lähtöä. Opintojen tunnustamiskysymykset voidaan jakaa kolmeen ryhmään:

1. henkilöt, jotka haluavat lukea ulkomailla suoritetut opinnot osaksi suomalaista tutkintoa, tai ne ulkomailla tutkinnon suorittaneet, jotka hakevat jatko-opiskelupaikkaa suomalaisesta korkeakoulusta
2. henkilöt, jotka hakevat yksityisen sektorin työpaikkaa ja haluavat työnantajan ottavan ulkomailla suoritetun tutkinnon tai opintosuoritukset huomioon valinnassa
3. julkisen sektorin työpaikkaa hakevat henkilöt, jotka haluavat, että heidän ulkomainen tutkintonsa tai opintosuorituksensa rinnastetaan suomalaiseen korkeakoulututkintoon, jolloin heidät voitaisiin katsoa virkakelpoisiksi Suomessa.

7.1 AKATEEMINEN TUNNUSTAMINEN

Akateemisella tunnustamisella tarkoitetaan ulkomailla suoritetun tutkinnon tai opintosuoritusten hyväksilukemista ja niiden antaman jatko-opiskelu-oikeuden tunnustamista. Opintojen hyväksiluettavuudesta ei ole olemassa virallista normistoa.

Jos opiskelija on kirjoilla suomalaisessa korkeakoulussa, kyseinen korkeakoulu päättää ulkomaisten opintosuoritusten hyväksilukemisesta osaksi suoritettavaa suomalaista tutkintoa. Opintojen korvaavuudesta päätetään tapauskohtaisesti. Päätökseen vaikuttavat mm. opintojen vaihe, opiskelijan aineyhdistelmä ja eri aineiden painottuminen aineyhdistelmässä. Korvaavista opinnoista kannattaa ehdottomasti sopia vastaavan opettajan kanssa jo ennen ulkomaille lähtöä. Tätä tarkoitusta varten on hyvä hankkia kanadalaisen korkeakoulun opinto-opas. Sen avulla voi laatia alustavan opintosuunnitelman ja ehdottaa, mitä opintojaksoja Kanadassa suoritettavilla opinnoilla voisi korvata. Tämän perusteella vastaava opettaja voi antaa jo etukäteen lausunnon opintosuoritusten mahdollisista korvaavuuksista.

Opiskelijavaihto-ohjelmissa edellytetään usein, että ulkomaiset opinnot hyväksytään osaksi opiskelijan omaa tutkintoa. Tällöin opiskelijan on jo hakuvaiheessa saatava laitoksen periaatteellinen hyväksyntä Kanadassa suoritettaville opinnoille.

Jos opiskelija suorittaa koko tutkintonsa ulkomailla ja hakeutuu sen jälkeen jatkamaan opintojaan suomalaisessa korkeakoulussa, jatko-opintokelpoisuudesta ja ulkomaisten opintojen hyväksilukemisesta päättää tässäkin tapauksessa kyseinen korkeakoulu.

7.1.1 ”Krediiteistä” opintoviikoiksi

Kanadassa kurssien laajuus ja niiden opiskelijoilta vaatima työmäärä ilmaistaan usein käyttäen *credit*-yksikköä. Se ei ole yhteismitallinen suomalaisen opintoviikon kanssa – eikä aina kanadalaistenkaan oppilaitosten kesken (ks. s. 11).

Krediittien muuntamisesta opintoviikoiksi ei ole olemassa yhtä yleisesti hyväksyttyä normia. Tässäkin usein oma oppilaitos ja vastaava opettaja tekevät päätökset oman arvionsa pohjalta. Päätökset perustuvat pitkälti siihen kurssin sisältöä ja vaatimuksia kuvaavaan aineistoon, jonka opiskelija itse esittää opintosuoritusten korvaamisesta päättävälle opettajalle. Joissakin oppilaitoksissa on sovittu opintosuoritusten korvaamisessa käytettävistä yleislinjoista. Vaihto-ohjelmissa voi olla tarkatkin määräykset korvaavuuksista ja krediittien muuntamisesta opintoviikoiksi. Varsinkin jos vastaavuuksista ei ole etukäteen pitävästi sovittu, on järkevää säilyttää kaikki kursseilta saatu aineisto, oheiskirjallisuus, tenttipaperit ja kirjalliset työt, kunnes kaikki korvaavuudet on lopullisesti viety opintosuoritusrekisteriin.

7.2 TUTKINTOJEN AMMATILLINEN TUNNUSTAMINEN

Tutkintojen ammatillisella tunnustamisella tarkoitetaan koulutuksen antaman ammatillisen kelpoisuuden ja pätevyuden tunnustamista.

Ulkomailla kouluttautunut tarvitsee yleensä päätöksen tutkintonsa tunnustamisesta, jos hän haluaa kelpoisuuden julkiseen virkaan tai tehtävään, johon vaaditaan vähintään kolmivuotinen korkeakoulututkinto. Yksityisellä sektorilla päätöstä tutkinnon tunnustamisesta ei tavallisesti vaadita, vaan työnantaja arvioi itsenäisesti ulkomaisen koulutuksen antamaa pätevyyttä kyseessä olevaan tehtävään.

Suomessa ammatillisen tunnustamisen päätökset tehdään Opetushallituksessa lukuun ottamatta aloja, joilla on ammatinharjoittamisoikeuksia koskevia säännöksiä (ks. 7.2.2). Opetushallituksen tunnustamispäätökset perustuvat kahteen lakiin: Kanadassa ja muualla EU/ETA-alueen ulkopuolella suoritettuja tutkintoja koskevat päätökset tehdään ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (531/86, ns. UO-laki) nojalla, kun taas EU/ETA-kansalaisten EU/ETA-maissa suorittamista tutkinnoista säädetään laissa Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaansaattamisesta (520/1997, ns. EU-laki).

Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto tai ulkomaiset korkeakouluopinnot tuottavat saman kelpoisuuden julkisen sektorin virkaan tai tehtävään kuin siihen vaadittavat Suomessa suoritettavat korkeakouluopinnot, jos nämä opinnot on rinnastettu toisiinsa UO-lain nojalla. Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto rinnastetaan ensisijaisesti Suomessa suoritettavaan ammattikorkeakoulututkintoon, alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintona suoritettavaan lisensiaatin tai tohtorin tutkintoon. Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto voidaan myös hakijan pyynnöstä

erityisestä syystä rinnastaa tiettyyn korkeakoulututkintoon tai tiettyihin opintoihin. Ulkomaisen tutkinnon vastaavuus suomalaisen korkeakoulututkintoon määritellään vertaamalla tutkintojen laajuutta ja vaativuutta. Jos hakija pyytää rinnastamista tiettyyn suomalaisen korkeakoulututkintoon tai tiettyihin opintoihin, verrataan lisäksi tutkintojen alan ja sisällön vastaavuutta.

UO-lain nojalla voidaan rinnastaa ulkomaisia korkeakoulututkintoja, jotka vastaavat laajuudeltaan ja vaativuudeltaan vähintään Suomessa suoritettavaa alemmaa tai ammattikorkeakoulututkintoa. Kanadalaisten tutkintojen kohdalla tämä tarkoittaa käytännössä vähintään *Bachelor*-tason tutkintoa. Jos rinnastamishakemus koskee kanadalaista *Master*-tason tai ylempää jatkotutkintoa, varmistetaan, että hakijalla on pohjakoulutuksena riittävän laajat korkeakouluopinnot.

Päätöstä tutkinnon rinnastamista haetaan Opetushallitukselta henkilökohtaisella hakemuksella. Päätös annetaan suomen tai ruotsin kielellä. Sen hinta on 168 euroa (+toimituskulut 10 euroa), ja se lähetetään postiennakolla hakijan ilmoittamaan osoitteeseen Suomessa tai muussa EU/ETA-maassa. UO-lain mukaista päätöstä haetaan lomakkeella UO. Lomakkeita ja niiden täyttöohjeita on saatavilla suomen-, ruotsin- ja englanninkielisinä Opetushallituksen kirjaamosta, työvoimatoimistoista, Kansainvälisen henkilöväihdon keskuksen CIMOn tietopalvelusta sekä Fulbright Centeristä. Lisäksi lomakkeet ja ohjeet ovat tulostettavissa Opetushallituksen verkkosivuilta.

Lisätietoja tutkintojen tunnustamisesta ja tutkintojen kansainväliseen vertailuun liittyvistä kysymyksistä:

Opetushallitus

PL 380, 00531 Helsinki

<http://www.oph.fi/tutkintojentunnustaminen/>

Sähköposti: recognition@oph.fi

Puh. (09) 744 775

7.2.1 Kanadalaiset yliopistot ja korkeakoulut

Rinnastamispäätöksen käsittelyvaiheessa tutkitaan tarkoin kaikki ulkomaista korkeakoulua koskevat perustiedot. Kanadalaisten yliopistojen ja korkeakoulujen kohdalla ensimmäinen perusedellytys Opetushallituksen rinnastamispäätökselle on, että tutkinnon myöntävä korkeakoulu on asianmukaisesti tunnustettu siinä provinssissa, jossa se sijaitsee.

Kanadassa yliopistoja ja korkeakouluja valvovat provinssien opetusministeriöt. Provinssivalvonnan ulkopuolella olevien korkeakoulujen ja oppilaitosten tutkinnoille ei yleensä ole mahdollista saada rinnastusta, eivätkä korkeakoulut Kanadassa, Suomessa tai muissakaan maissa välttämättä hyväksy tutkintoja opiskelijan jatko-opintokelpoisuutta arvioidessaan. Korkeakoulun

ja tutkinnon asema Kanadassa kannattaakin aina tarkastaa etukäteen provinssin opetusministeriöstä.

Provinssien opetusministeriöt ovat paras tiedonlähde kanadalaisten korkeakoulujen asemaan liittyvissä kysymyksissä. (Opetusministeriöiden yhteystiedot löytyvät sivulta 57.) *Canadian Information Center for International Credentials* (CICIC) ylläpitää tietokantaa kaikista tunnustetuista kanadalaisista yliopistoista, korkeakouluista ja oppilaitoksista. Tietokanta löytyy CICICin Internet-sivustoilta osoitteesta <http://www.cicic.ca/> (Linkki: => Postsecondary Education in Canada => Recognized Postsecondary Institutions in Canada).

7.2.2 Oikeus ammatinharjoittamiseen

Oikeuden ammatinharjoittamiseen ulkomaisen tutkinnon perusteella myöntää se viranomainen, joka muutoinkin myöntää ammatinharjoittamisoikeuden kyseessä olevalla alalla. Terveystieteiden alalla toimivaltainen viranomainen on Terveystieteiden oikeusturvakeskus, eläinlääkäreiden osalta maa- ja metsätalousministeriö, tilintarkastajien osalta Keskuskaupparekisteri, asianajajien osalta Suomen asianajajaliitto ja merenkulun ammateissa Merenkulkuhallitus.

8 Valmistautuminen opintoihin *Orientation*

8.1 LÄHTÖÖN VALMISTAUTUMINEN SUOMESSA

Pre-departure orientation

Opintoihin valmistautumiseen ja ulkomaille muuttoon liittyy suuri määrä tärkeitä käytännön kysymyksiä. Jos opiskelupaikka on järjestynyt vaihto-ohjelman kautta, vaihdosta vastaava oppilaitos tai toimisto järjestää yleensä vaihtoon osallistuville oman valmennustilaisuuden tai julkaisee opiskelijoille tarkoitetun orientaatio-oppaan. Ennen lähtöä on syytä selvittää mm. seuraavat asiat:

Käytännön kysymykset

- opiskelulupa
- matkajärjestelyt: hinnat, yhteydet, varausten tekeminen ajoissa
- tullimääräykset
- vakuutukset
- opintotuki
- Suomen sosiaaliturva
- terveys: rokotukset, reseptilääkkeet, erikoistarpeet
- asuminen ja ruokailu
- raha-asiat: paljonko rahaa tarvitaan mukaan? miten hoitaa rahan siirrot Suomesta Kanadaan?
- puolison opiskelu tai työskentely, lasten päivähoito, koulu, perhe-asunto, auto jne.
- verotus
- uuteen kulttuuriin sopeutuminen: kulttuurierot ja kulttuurishokki
- yhteydenpito kotimaahan

Opintoihin liittyvät kysymykset

- kurssijärjestelmä, ”krediitit”, arvosanat
- kursseille ilmoittautuminen

8.2 VALMENNUS KAMPUKSELLA

Arrival orientation

Yleensä yliopistot järjestävät ulkomaisille opiskelijoilleen erityisen orientaatiokurssin ennen opintojen alkamista. Se voi kestää muutamasta päivästä runsaaseen viikkoon. Kurssin tarkoituksena on käydä läpi kaikki se, mitä ulkomaisen opiskelijan on tiedettävä yliopistosta, sen toiminnasta ja pal-

veluista, jotta hän kykenisi asianmukaisesti ilmoittautumaan kursseille ja keskittymään täysipainoisesti opintoihinsa lukuvuoden alettua. Kurssit ovat yleensä erittäin hyödyllisiä ja sisällöltään hyvin konkreettisia. Samalla ne tarjoavat erinomaisen tilaisuuden tutustua muihin ulkomaisiin opiskelijoihin ja luoda kontakteja jo ennen lukuvuoden alkua.

8.3 OLESKELULUPA JA MUUT ASIAKIRJAT

Kanadaan opiskelemaan lähtevän Suomen kansalaisen on ennen Kanadaan lähtöä anottava opiskelulupaa (*Study Permit*) Kanadan maahanmuuttoviranomaisilta. Lupa anotaan Kanadan suurlähetystöstä Lontoosta eli *Canadian High Commissionista*. Kanadan Suomen suurlähetystö ei käsittele opiskelulupa-anomuksia. Suomalaisen opiskelijan ei tarvitse hakea erillistä opiskelijaviisumia (*student visa*). Jos opiskelu kestää alle kuusi kuukautta, ei opiskelulupaa yleensä tarvita. (Katso tarkemmat ohjeet kohdasta 'Alle kuusi kuukautta kestävä opiskelu'.)

Kaikki opiskelulupahakemukseen liitettävät dokumentit tulee olla joko englanniksi tai ranskaksi. Hakemusta varten tarvitaan seuraavat lomakkeet ja selvitykset:

- anomuslomake (IMM1294)
Lomakkeen voi ladata Canadian High Commissionin sivulta osoitteesta <http://www.canada.org.uk/>.
- käsittelymaksu (CAD 125)
Ainoastaan omasta pankista ostettu shekki käy. Shekin tulee olla osoitettu 'The Receiver General for Canada'lle. Kirjeenvaihtajapankkina voi olla mikä tahansa kanadalainen pankki.
- kaksi valokuvaa
- rahoitus selvitys
Kanadan viranomaiset haluavat näyttää siitä, että hakija pystyy rahoittamaan oleskelunsa Kanadassa koko opiskelun ajan. Kustannusarvioon tulee sisällyttää lukukausimaksut, matkakustannukset ja vähintään CAD 10 000 elinkustannuksiin/vuosi. Todisteeksi käy mm. pankista saatu varallisuustodistus. Jos vanhemmat tukevat opiskelijaa opiskelun aikana, mukaan liitetään vanhempien varallisuustodistus ja heiltä kirjallinen sitoumus. Mukaan voi liittää myös selvityksen mahdollisesta Suomen valtion opintotuesta.
- alkuperäinen hyväksymiskirje oppilaitoksesta (yleensä palautetaan hakijalle)
- kopio passin henkilötietosivusta
Suomalaisen hakijan ei tarvitse lähettää passiaan vaan kopio passin henkilötietosivusta riittää.

- palautuskuori
Anomukseen tulee liittää vähintään 15 cm x 20 cm -kokoinen palautuskuori hakijan yhteystiedoilla varustettuna.
- *Certificat d'acceptation du Québec (CAQ)*
Quebeciin opiskelemaan aikovalla hakijalla pitää olla myös CAQ-hyväksymiskirje Quebecin maahanmuuttoviranomaisilta. CAQ:n käsittelymaksu on CAD 100. Lisätietoja CAQ:sta saa siitä oppilaitoksesta, johon on lähdössä opiskelemaan sekä Quebecin *Ministère des Relations avec les citoyens et de l'Immigrationista*
<http://www.immigration-quebec.gouv.qc.ca/anglais/immigration/students/step.html>
- Jos opiskeluluvan anoja on alle 18-vuotias ja hän on lähdössä Kanadaan yksin, mukaan tulee liittää myös 'vanhempien lupa' -todistus.

Kaikki tarvittavat dokumentit toimitetaan suoraan *Canadian High Commissioniin*, Lontooseen. Hakemuksen käsittely kestää noin kymmenen työpäivää siitä, kun anomus on saapunut Lontooseen. On kuitenkin suositeltavaa, että luvan hakija varaa anomiseen aikaa vähintään kuukauden mahdollisten lisäselvitysten takia.

Opiskelulupa myönnetään aluksi ensimmäisen opintovuoden ajaksi. Se myönnetään aina tiettyyn yliopistoon tai oppilaitokseen ja tiettyyn opinto-ohjelmaan. Opiskelulupa-aikaa pidennetään vuosittain, mutta ensimmäistä kertaa opiskelulupaa (*study permit*) anottaessa pitää tulevien vuosien opintojen rahoituksesta olla selvitys mukana.

Canadian High Commissionin yhteystiedot ovat:

Canadian High Commission, Immigration Division
38 Grosvenor Street
London, W1K 4AA
United Kingdom
Fax: + 44 20 7258 6506
<http://www.canada.org.uk/visa-info/>

Lisätietoja oleskeluluvista saa myös *Citizenship and Immigration Canadian* kotisivulta <http://www.cic.gc.ca/index.html>

8.3.1 Alle kuusi kuukautta kestävä opiskelu

Jos suomalainen opiskelija lähtee Kanadaan opiskelemaan itsenäisesti tai vaihtoon alle kuudeksi kuukaudeksi, hänen ei tarvitse anoa opiskelulupaa (*study permit*). Opiskelun tulee silloin tapahtua yhdessä oppilaitoksessa yhdessä opinto-ohjelmassa, eikä opiskelija voi tehdä minkäänlaista palkallista työtä.

Opiskelulupaa tulee kuitenkin anoa, jos alle kuuden kuukauden kestoiseen opiskeluun liittyy jokin seuraavista asioista:

- Opiskelija on suunnitellut vaihtavansa opinto-ohjelmasta tai oppilaitoksesta toiseen.
- Opiskelija työskentelee kampuksella. (Kampusalueen ulkopuolella työskentely on opiskeluluvallakin kielletty.)
- Opintojakso sisältää työharjoittelua.

On suositeltavaa, että opiskelija tarkistaa aina *Canadian High Commissionin* kotisivulta ennen lähtöään, tarvitseeko hän opiskeluluvan vai ei. Yli kuusi kuukautta kestävään opiskeluun lupa pitää anoa aina.

Vaikka opiskelulupaa ei tarvita, on opiskelijan syytä ottaa Kanadaan mukaan yliopiston hyväksymiskirje, jotta sen voi tarvittaessa näyttää maahanmuuttoviranomaisille passintarkastuksen yhteydessä. Mukaan kannattaa ottaa myös todisteet siitä, miten aikoo Kanadassa oleskelunsa rahoittaa (esim. oma tai vanhempien varallisuustodistus ja heidän kirjallinen sitoumuksensa).

8.3.2 Työnteko opiskelun aikana

Opiskeluluvan haltija ei saa opiskelunsa aikana työskennellä muualla kuin oppilaitoksen palveluksessa. Oppilaitoksessa työskentely ei vaadi erillistä lupaa. Tällainen työskentely voi olla mm.:

- yliopiston palveluksessa, esimerkiksi kirjastossa tai toimistossa
- kampuksella sijaitsevassa yrityksessä, esimerkiksi kahvilassa tai ravintolassa
- opiskeluun liittyvä *teaching-* tai *research assistantship* omassa tiedekunnassa (esityisesti *postgraduate*-tasolla)
- opiskeluun, erityisesti tutkintovaatimuksiin liittyvä työharjoittelu (esim. ns. *co-op*-ohjelma).

Valmistumisen jälkeen opiskelija voi jäädä Kanadaan palkalliseen työhön yhdeksi vuodeksi. Työn täytyy liittyä läheisesti opiskelijan opiskelualaan ja olla työharjoittelua.

8.3.3 Opiskelijan perheenjäsenet

Kanadaan opiskelemaan aikovan avio- tai avopuolisolle ja lapsille voidaan myöntää oleskelulupa. Perheen tiedot liitetään samaan anomukseen opiskelijan kanssa. Oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä on kuitenkin, että perheenjäsenet täyttävät normaalit oleskeluluvan saannille asetetut edellytykset. Heidän on myös osoitettava elämiseen tarvittavat varat Kanadassa oleskelun ajaksi.

Jos perheenjäsenet aikovat työskennellä tai opiskella Kanadassa, pitää jokaisen perheenjäsenen anoa omaa avointa työ- tai opiskelulupaa. Tällöin jokaisen perheenjäsenen pitää täyttää oma lomake, maksaa tarvittava käsittelymaksu ja liittää mukaan kaksi valokuvaa. Puolison ja perheenjäsenten työ- ja opiskeluluvat tulee anoa ennen Kanadaan lähtöä (poikkeuksena Quebec, jossa provinssikohtainen lasten opiskelulupa anotaan vasta paikan päällä). Jokaisesta opiskelulupaa anovasta perheenjäsenestä tulee maksaa erillinen käsittelymaksu, joka on CAD 125/henkilö. Työluvan käsittelymaksu on CAD 150. Jos avio-, avopuoliso tai lapsi ei aio opiskella tai työskennellä, em. lupia ei tarvitse anoa eikä erillistä käsittelymaksua maksaa.

8.3.4 Maahantulotarkastus

Kanadan rajaviranomaisille näytetään passintarkastuksen yhteydessä *High Commissionista* saatu A4-kokoinen asiapaperi, ja he antavat varsinaisen oleskeluluvan, kun ulkomaalainen saapuu maahan. Vaikka maahantulotarkastus kestää tuskin puoltatoista minuuttia, se on maahantulijan kannalta erittäin tärkeä. Siitä eteenpäin pääsee vain, jos maahanmuuttoviranomainen on vakuuttunut siitä, että opiskelijan paperit ja oleskelun edellytykset (esimerkiksi rahoitus) ovat varmasti kunnossa.

Käsimatkatavaroihin kannattaa varmuuden vuoksi varata samat todistukset, joita tarvittiin *High Commissionin* kanssa asioidessa (oppilaitoksen hyväksymiskirje, rahoitusselvitys ja siihen liittyvät todistukset, jne.) Joskus rajaviranomaiset voivat pyytää lisäselvitystä. Silloin on hyvä, että tarvittava tieto on nopeasti saatavilla.

Maahantulotarkastuksessa rajaviranomainen tutkii passin ja *High Commissionin* asiapaperit, haastattelee lyhyesti maahantulijaa ja – jos kaikki tuntuu olevan kunnossa – merkitsee passiin oleskeluluvan voimassaoloajan. Ulkomaisen opiskelijan on yleensä oltava kokopäiväinen opiskelija, jotta opiskelulupa pysyy voimassa.

9 Kanadassa opiskelua koskeva neuvonta

9.1 OPISKELIJOIDEN NEUVONTA KANADASSA

Kanadalaisissa yliopistoissa kansainvälisten opiskelijoiden neuvonnasta vastaa asioihin erikoistunut yksikkö tai opintoneuvoja (*International Student Advisor/Office*). Yliopiston kansainvälisten asiain yksikkö on yksi ulkomaisen opiskelijan tärkeimmistä tiedonlähteistä. Se neuvoo ja palvelee kaikissa opiskeluun ja elämiseen liittyvissä asioissa (viisumikysymykset, juridiset ongelmat, opintoasiat, asunnon hakeminen jne.). Jos opiskelijan esittämä kysymys ei kuulu yksikön vastualueeseen, henkilökunta osaa ohjata opiskelijan eteenpäin.

Jos opiskelupaikka perustuu vaihtosopimukseen, opiskelijalla voi olla myös muita yhteyshenkilöitä. Esimerkiksi ISEP-vaihtoon osallistuvilla opiskelijoilla on sekä suomalaisessa että kanadalaisessa korkeakoulussa ns. ISEP-koordinaattori, joka vastaa ohjelman järjestelyistä ja tarjoaa usein muitakin arvokkaita neuvoja ja ohjelmapalveluja opiskelijoille.

9.2 OPISKELIJOIDEN NEUVONTA SUOMESSA

9.2.1 Fulbright Center

Fulbright Center on valtakunnallinen asiantuntija- ja palveluorganisaatio, joka neuvoo ja tiedottaa opiskelumahdollisuuksista Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Fulbright Center on Suomen ja Pohjois-Amerikan väliseen akateemiseen vaihtoon erikoistunut organisaatio, jota rahoittavat Suomen ja Yhdysvaltain valtiot, niiden hallinnoima tukisäätiö sekä Kanadan valtio.

Fulbright Centerin asiakkaiden käytössä on Suomen laajin valikoima tietoa koulutusmahdollisuuksista Pohjois-Amerikassa. Kaikille avoimessa tietopalvelussa on käytettävissä kirjallisen aineiston lisäksi mm. useita tietokantoja ja hakuohjelmia, Internet-yhteys sekä harjoitustestiasema. Fulbright Centerin henkilökunta neuvoo opiskeluun, tutkimukseen, opintojen rahoitukseen sekä kieli- ja tasotestaukseen liittyvissä kysymyksissä tietopalvelun aukioloaikoina ja myös puhelimitse. Fulbright Centerissä toimii myös tietokoneavusteinen testikeskus, jossa voi suorittaa yleisimpiä amerikkalaisia kieli- ja tasotestejä, kuten TOEFL ja GMAT.

Fulbright Centerin kotisivu <http://www.fulbright.fi/> ja tämä *Suuntana Kanada* -opas on suunniteltu ensimmäiseksi tiedonlähteeksi kaikille Kanadassa opiskelusta kiinnostuneille. Vastaava opas löytyy myös Yhdysvalloissa opiskelusta. Kaksi kertaa vuodessa ilmestyvä asiakaslehti *Fulbright Center News* sisältää artikkeleita myös opiskelusta Kanadassa.

Yksittäisten asiakkaiden lisäksi Fulbright Centerin neuvonta-, tiedotus- ja koulutuspalveluja käyttävät suomalaiset yliopistot ja korkeakoulut sekä muut kansainväliseen koulutusyhteistyöhön osallistuvat oppilaitokset ja organisaatiot.

Fulbright Centerin yhteystiedot ovat:

Fulbright Center
Kaisaniemenkatu 3 B, 5. krs.
00100 Helsinki
puh. (09) 5494 7400
sähköposti office@fulbright.fi
<http://www.fulbright.fi/>

Tietopalvelu on avoinna maanantaista keskiviikkoon klo 11–15 ja torstaisin klo 13–18. (Huom! kesäaukioloajat 1.6.–31.8.)

Fulbright Centerin lisäksi asiantuntevaa neuvontaa ulkomailla opiskelusta saa myös Kansainvälisen henkilöväihdon keskukselta CIMOsta, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kansainvälisten asianyksiköistä sekä työvoimatoimistojen koulutus- ja ammattitietopalveluista.

9.2.2 Tietoa Kanadasta

Kanadan suurlähetystöstä voi tiedustella Kanadan liittovaltiota koskevaa materiaalia. Lähetystön kotisivuilla <http://www.canada.fi/> on runsaasti tietoa mm. Kanadan yhteiskunnasta ja kulttuurista, poliittisesta järjestelmästä, ulkopoliitikasta, kansainvälisistä suhteista, taloudesta ja ulkomaankaupasta (yhteystiedot s. 57).

9.2.3 Tietoa verkossa

Internetistä löytyy paljon tietoa opiskelusta Kanadassa. Tämän oppaan luvusta 12.3 (s. 55) löydät linkkilistan sellaisista organisaatioista, joiden sivuilta löytyy tietoa mm. opiskelusta, oppilaitoksen hausta, rahoituksesta jne.

10 Muita vaihtoehtoja

Korkeakouluopiskelu ei ole ainoa vaihtoehto lähteä Kanadaan. Jos tarkoituksena on parantaa kielitaitoa ja hankkia uusia kokemuksia, on tarjolla myös muita vaihtoehtoja, kuten vapaaehtoistyö, työharjoittelu ja lukioikäisille myös vaihto-oppilasvuosi Kanadassa.

10.1 VAIHTO-OPPILASVUOSI

Vaihto-oppilaalla tarkoitetaan yleensä peruskoulun tai lukion oppilasta, joka lähtee lukuvuodeksi ulkomaille käymään koulua ja asumaan ulkomaisessa perheessä perheenjäsenenä. Vaihto-oppilasvuosi Kanadassa maksaa yleensä noin 5 500 euroa. Rotary-nuorisovaihdossa oppilas maksaa kuitenkin vain matkat ja vakuutuksen. Vaihto-oppilasvuosi ei korvaa suomalaista kouluvuotta, vaan kotimaassa väliin jäänyt vuosiluokka on suoritettava vaihto-oppilasvuoden jälkeen.

Vaihto-oppilastoimintaa harjoittavat useat varsin erilaiset organisaatiot. Vaihto-oppilasohjelman valinnassa kannattaa ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat:

- ohjelman tarkoitus eli mikä on järjestävän organisaation näkökulma vaihto-oppilasvuoteen
- ohjelman hinta
- vaihto-oppilaiden valinta
- isäntäperheiden valinta ja perehdyttäminen
- paikallinen ja hyvin perehdytetty tukihenkilö
- vaihto-oppilaan perehdyttäminen
- kuka vastaa, kuka maksaa ja kuka toimii, jos jokin menee pieleen

Vaihto-oppilasvuosi voi olla erinomaisen rikas elämäkokemus, ja jotta näin todella olisi, on viisainta valmistella se huolellisesti ja myös valita parhaiten omia näkemyksiä vastaava vaihto-organisaatio. Järjestäjiä kannattaa haastatella huolellisesti. On myös hyvä kysellä kokemuksia muilta aikaisemmin saman organisaation kautta vaihto-oppilaina olleilta.

Vaihto-oppilaspaikkaa Kanadaan voi hakea mm. seuraavien organisaatioiden kautta: AFS Intercultural Programs Finland ry, Rotary International -nuorisovaihto ja Youth for Understanding (YFU) (katso s. 55). Opetushallitus antaa tietoa vaihto-oppilastoiminnan standardeista, puh. (09) 774 775.

10.2 LYHYTAIKAISET NUORISOVAIHTO-OHJELMAT

Osalla vaihto-oppilastoimintaa harjoittavista järjestöistä on myös lyhytaikaisia nuorisovaihtoa (myös *undergraduate*-tasolla) Kanadan kanssa. Ohjelmat voivat kestää muutaman viikon tai esimerkiksi koko kesän. Lyhytaikaista nuorisovaihtoa järjestävät esimerkiksi Rotary-järjestöt ja Suomen Lions -liitto r.y. (ks s. 55).

10.3 HART HOUSE FINNISH EXCHANGE

Hart House Finnish Exchange on University of Toronton ja neljän suomalaisen, pääkaupunkiseudulla sijaitsevan korkeakoulun välinen harjoittelijavaihto-ohjelma. Suomesta mukana ovat Teknillinen korkeakoulu, Helsingin yliopisto, Kauppakorkeakoulu ja Svenska handelshögskolan. Suomessa vaihto-ohjelman toteuttajana toimii Kaledonistit ry. Hart House -vaihto-ohjelma on toiminut jo vuodesta 1951.

Vaihto toimii neljän vuoden sykleissä. Kesällä 2001 kahdeksan toronto-laista saapui Suomeen. Kesällä 2003 kahdeksan suomalaista matkusti Torontoon. Lähtökohtana on se, että ohjelmaan osallistuvat opiskelijat vastavuoroisesti toimivat toistensa isäntinä. Seuraava haku suomalaisille tapahtuu siis syyskuun 2006 ja vaihtoon lähdetään kesällä 2007.

Ohjelmaan on perinteisesti kuulunut kiertomatka Kanadassa ja noin kahden kuukauden työharjoittelu kanadalaisessa yrityksessä tai organisaatiossa. Ohjelman aikana opiskelijoita perehdytetään myös kanadalaiseen kulttuuriin ja yritysmaailmaan. Lisätietoja saa Kaledonistit ry:ltä (<http://www.tky.hut.fi/~kaledoni/> , sähköposti kaledoni@tky.hut.fi).

10.4 VAPAAEHTOISTYÖ

Lisätietoja vapaaehtoistyöstä Kanadassa saa Allianssista ja Kansainvälinen Vapaaehtoistyö (KVT) ry:stä (ks. s. 55). Allianssi välittää paikkoja kansainvälisille työleireille, joita järjestetään kesäaikaan myös Kanadassa. Kesän leirien hakuaika on huhti-toukokuussa. Leirikohtaiset tiedot sisältävä leirilista ilmestyy huhtikuun alussa. Kansainvälinen Vapaaehtoistyö (KVT) ry välittää myös paikkoja kansainvälisille työleireille Kanadaan. Leirit kestävät yleensä kahdesta kolmeen viikkoa. Suurin osa leireistä järjestetään touko- ja lokakuun välisenä aikana, mutta niitä on muulloinkin, etenkin joulun ja pääsiäisen aikoihin. KVT:n leirilista ilmestyy vuosittain huhtikuun alussa.

11 Työskentely Kanadassa

Suomessa ei ole olemassa instanssia, joka välittäisi työpaikkoja Kanadaan. Paikalliselta työvoimatoimistolta voi tiedustella työskentelystä ulkomailla. Työvoimatoimistoissa on usein tietoja Eta:n ulkopuolisten maiden työskentelymahdollisuuksista, vaikka ne eivät välitäkään Eta-maiden ulkopuolisissa maissa olevia työpaikkoja. Lisätietoja saa mm. työministeriön www-sivulta <http://www.mol.fi/työnhakijapalvelut/ulkomaattyonhaku.html>. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO hallinnoi työharjoitteluoohjelmia suomalaisille opiskelijoille ja sieltä voi saada tietoa harjoittelupaikoista. Kanadan suurlähetystö ei välitä harjoittelu- tai työpaikkoja.

Työpaikkaa haetaan siis lähinnä omin voimin, esimerkiksi sanomalehtien työpaikkailmoitusten kautta tai ottamalla suoraan yhteyttä työnantajiin. Tietoa voi etsiä myös Internetin kautta (katso s. 56) Työnhakijan on itse selvitettävä työlupavaatimukset ja -menettelyt.

11.1 CIMON HARJOITTELIJAVAIHTO-OHJELMAT

CIMO solmi vuonna 2002 sopimuksen kanadalaisen AUCC:n kanssa (*Association of Universities and Colleges of Canada*) harjoittelijavaihdosta. AUCC etsii hakemusten perusteella harjoittelupaikkoja mm. metsäalan, hotelli- ja ravintola-alan, tietotekniikan, kaupallisen alan, arkkitehtuurin ja muotoilun sekä pohjoisen ja arktisen tutkimuksen opiskelijoille sekä vastavalmistuneille. Edellytyksenä hakijoilla on hyvä englannin ja/tai ranskan kielen taito, Suomen kansalaisuus ja enintään 30 vuoden ikä harjoittelun alkaessa. Harjoittelujaksot ovat pituudeltaan 3–18 kk. AUCC perii vastaanottamistaan hakemuksista hallinnointimaksun, jota ei palauteta, sekä välitysmaksun, mikäli harjoittelupaikka järjestyy. Maksujen suuruudesta sovitaan vuosittain. Työnantaja maksaa harjoittelusta palkan, joka riittää vähintään elinkustannuksiin. Matkan Kanadaan ja takaisin sekä asunnon harjoittelijat järjestävät ja maksavat itse.

Vuosittain helmi–maaliskuussa on haettavana myös muutamia IAESTE-paikkoja (*International Association for the Exchange of Students for Technical Experience*) Kanadassa. Paikat ovat joko tekniikan tai luonnontieteiden alalla. Valtaosaan paikoista valitaan ehdokkaat ns. ennakkohaussa, johon voivat osallistua ainoastaan sellaisten korkeakoulujen opiskelijat, jotka ovat järjestäneet ulkomaisille opiskelijoille IAESTE-paikkoja Suomesta. Valtakunnalliseen hakuun voivat osallistua kaikkien korkeakoulujen opiskelijat. Harjoittelun alkaessa opiskelija voi olla enintään 30-vuotias. Valittavalla on oltava Suomen kansalaisuus tai pysyvä oleskelulupa Suomeen. IAESTE-paikoissa työnantaja maksaa palkan ja useimmiten joko työnantaja tai IAESTE-toimisto järjestää asunnon.

CIMOn kautta on haettavana vuosittain 2–4 harjoittelupaikkaa tiedotus- tai viestintäalan opiskelijoille kanadansuomalaisissa lehdissä. Hakijoilta edellytetään vähintään kahden vuoden opintoja, kokemusta toimitustyöstä ja valokuvauksesta, tietotekniikan tuntemusta sekä enintään 30 vuoden ikää harjoittelun alkaessa. Harjoittelijan on oltava Suomen kansalainen tai hänellä on oltava pysyvä oleskelulupa Suomeen. Harjoittelujaksot ovat puolen vuoden pituisia. CIMO maksaa harjoittelijoille apurahan, ja työnantaja avustaa asunnon järjestämisessä.

Finnpron vientikeskuksessa Torontossa on useina vuosina ollut haettavana 1–2 puolen vuoden mittaista harjoittelupaikkaa. Hakijoilta edellytetään mm. vähintään kahden vuoden kaupallisia tai teknillisiä yliopisto- tai ammattikorkeakouluopintoja sekä kohdemaan kielen hallintaa (ei Aasian maat eikä Baltia), sujuvaa kirjallista ja suullista englannin ja suomen kielen taitoa sekä enintään 30 vuoden ikää harjoittelun alkaessa. Harjoittelijan on oltava Suomen kansalainen tai hänellä on oltava pysyvä oleskelulupa Suomeen. CIMO maksaa harjoittelijoille apurahan.

Suomen edustustot ulkomailla tarjoavat kuuden kuukauden pituisia harjoittelupaikkoja loppuvaiheen korkeakouluopiskelijoille tai vastavalmistuneille. Harjoittelupaikkoja tarjoavat edustustot vaihtelevat vuosittain. Harjoittelun aikana harjoittelijalla on mahdollisuus perehtyä käytännössä Suomen ulkoasiainhallinnon toimintaan ulkomaanedustustoissa. Harjoittelijoiden opintotaustaksi sopivat esimerkiksi valtio- tai yhteiskuntatieteiden, oikeustieteen tai kauppatieteiden opinnot. Harjoittelijoilta edellytetään lisäksi kiinnostusta kansainvälisiin kysymyksiin, työskentelyyn ulkoasiainhallinnon kansainvälisessä ilmapiirissä, sopeutumista usein kiireiseen työtahtiin sekä kykyä itsenäiseen ja haasteelliseen työskentelyyn. Kansainvälinen työkokemus ja monipuolinen kielitaito ovat eduksi. Harjoittelijan tulee olla Suomen kansalainen.

CIMO voi myöntää harjoitteluapurahaa itse hankittuun, palkattomaan ja opintoihin liittyvään harjoitteluun sellaisissa kansainvälisissä organisaatioissa, joilla on jäseniä vähintään viidessä maassa. Harjoittelun tulee tapahtua organisaation maailman tai alueen päämajassa, jonka toiminta kattaa vähintään viisi maata. Harjoittelu voi tapahtua myös hallituksista riippumattomissa kansalaisjärjestöissä, joilla on jäseniä vähintään viidessä maassa. Harjoittelun tulee tapahtua organisaation keskustuimistossa tai sihteeristössä, jonka jäseniä on vähintään viidessä maassa. Harjoittelu kansainvälisissä organisaatioissa on tarkoitettu korkeakouluopintojensa loppuvaiheessa oleville opiskelijoille tai tutkintonsa jo suorittaneille henkilöille.

CIMO avustaa työlupajärjestelyissä CIMOn ohjelmien kautta Kanadaan meneviä harjoittelijoita.

Harjoittelupaikoista, hakuajoista, harjoittelusta kansainvälisissä organisaatioissa ja apurahan hakumenettelystä tiedotetaan tarkemmin CIMOn [www-sivuilla](http://www.cimo.fi) <http://www.cimo.fi>.

Katso myös *Hart House Finnish Exchange*, sivu 49.

11.2 TYÖLUPA

Jos aikoo tehdä työtä Kanadassa, tarvitsee työlupaa Kanadan siirtolaisviranomaisilta. Työpaikka täytyy olla valmiina ennen kuin työlupaa anotaan.

Työnantajan tulee yleensä hakea kanadalaiselta työvoimatoimistolta (*Human Resources Development Canada, HRDC*) työmarkkinalausunto (*labour market opinion*) tai todistus työtarjouksesta. HRDC lähettää lausuntonsa työntekijästä työnantajalle sekä siihen Kanadan konsulaattiin, josta työlupaa anotaan. Suomalaisilla se on *Canadian High Commission*, joka sijaitsee Lontoossa. Vasta kun työntekijä on saanut työnantajan lähettämän kopion lausunnosta, hän voi anoa työlupaa eli lähettää anomuksen *High Commissioniin*. Prosessi kestää noin 2–3 viikkoa, jos kaikki tiedot ovat hakemuksessa oikein. Joissain tapauksissa saatetaan vaatia lääkärintarkastus.

On suositeltavaa, että hakija aina katsoo *Citizenship and Immigration Canadian* kotisivulta tapauskohtaiset ohjeet. Esimerkiksi HRDC:n lausuntoa ei välttämättä aina tarvita (esim. ns. *postdoctoral fellows*). Lisätietoja saa CIC:n osoitteesta <http://www.cic.gc.ca/english/index.html> ja *Lontoon High Commissionin* sivulta <http://www.canada.org.uk/visa-info/>.

11.2.1 Työharjoitteluun tarvittava työlupa

Opiskelija tai vastavalmistunut (harjoittelun alkaessa opintojen päättymisestä on kulunut enintään kaksi vuotta) voi saada työlupaa CIMOn avustuksella itse järjestämäänsä harjoittelupaikkaan. Työtehtävien on vastattava sekä koulutusalaan että -tasoa. Työlupa on mahdollista saada enintään 18 kuukaudeksi. CIMOn kanadalainen yhteistyöorganisaatio perii työlupaa hakijoilta ohjelmamaksun, joka määritellään vuosittain (CAD 300 vuonna 2003). Työlupaa järjestämiseen tulisi varata aikaa noin kaksi kuukautta. Mikäli harjoittelusta ei makseta palkkaa, hakijan on pystyttävä osoittamaan, millä tavoin hän tulee toimeen harjoittelun aikana. Lisätietoja: <http://www.cimo.fi>.

Terveydenhoitoalan opiskelijat on vapautettu työlupamenettelystä, kun kyseessä on enintään neljän kuukauden työharjoittelu Kanadassa. Opiskelijat joutuvat kuitenkin käymään tiettyssä, Kanadan suurlähetystön edellyttämässä terveystarkastuksessa. Lisätietoja: <http://www.canada.org.uk>.

12 Tiedonlähteet

12.1 LÄHTEET

Canadian Universities, Association of Universities and Colleges of Canada, http://www.aucc.ca/can_uni/index_e.html

Destinededucation.ca, Canadian Bureau of International Education, <http://www.destinededucation.ca/>

education@canada, Council of Ministers of Education Canada, <http://www.educationcanada.cmec.ca/>

Fact Sheet No.1, Information for students educated abroad applying for admission to Canadian universities and colleges, Canadian Information Centre for International Credentials, 2002.

Foreign Students in Canada 1980-2001, Citizenship and Immigration Canada, 2003.

Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2002, Aalto, Pirjo ja Garam, Irma, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus, CIMO Publications 2/2003.

Kela 2002–2003 Opintotuki. Tunne perusturvasi 5. Kansaneläkelaitos, 2002.

Notes for International Students – 2003, Association of Universities and Colleges of Canada AUCC.

Opiskelemaan Yhdysvaltoihin, Perustieto 10, Fulbright Center 2002, kustantajina Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO ja Työministeriö.

Postsecondary Education Systems in Canada, An Overview, Canadian Information Centre for International Credentials, 2002.

Schulbesuch, Studium und Praktikum in Kanada, Bach, Esther, Kanaan Berliinin suurlähetystö ja Bayerisch-Amerikanisches Zentrum, 2002. Suomennos Sanna-Kaisa Tuovinen.

Studying in Canada, Canadian High Commission, Immigration Division, http://www.canada.org.uk/visa-info/student/e_study.htm

Studying in Canada, A Guide for Foreign Students, Citizenship and Immigration Canada, <http://www.cic.gc.ca/english/study/>

The Complete Guide to Canadian Universities, Paul, Kevin, Self-Counsel Press, 1998.

The Directory of Canadian Universities 2002, Association of Universities and Colleges of Canada AUCC.

Työnhaku ulkomailla, Työministeriö, <http://www.mol.fi/tyonhakijapalvelut/ulkomaattyonhaku.html>

Ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustaminen, Opetushallitus 2002.

Working Temporarily in Canada, Overview, Citizenship and Immigration Canada, <http://www.cic.gc.ca/english/work/>

World Higher education Database, International Association of Universities, <http://www.unesco.org/iau/whed.html>

12.2 MUITA HYÖDYLLISIÄ JULKAISUJA

Apurahojen haku- ja jakoajkoja, Säätiöpalvelu, 2001.

Fact Sheet No. 2 Assessment and recognition of credentials for the purpose of employment in Canada, Canadian Information Centre for International Credentials, 2002.

Fact Sheet No. 5 Quality Assurance Practices for Postsecondary Institutions in Canada, Canadian Information Centre for International Credentials, 2002.

University Affairs, Association of Universities and Colleges of Canada, monthly newsletter.

Universities Telephone Directory, Association of Universities and Colleges of Canada.

Welcome to Canada, What You Should Know, Citizenship and Immigration Canada, 2002.

12.3 TIETOA VERKOSSA

Tietoa opiskelusta Kanadassa

The Fulbright Center

<http://www.fulbright.fi/>

Canadian Universities (AUCC)

http://www.aucc.ca/can_uni/student_info/index_e.html

CanLearn Interactive

<http://www.canlearn.ca/>

DestinEducation

http://www.destineducation.ca/intro_e.htm

education@canada

<http://www.educationcanada.cmec.ca/>

Study Canada

<http://www.StudyCanada.ca>

Tietoa lyhytkursseista ja kieliopinnoista

Canadian Association for University Continuing Education

<http://cauce-aepuc.ca>

Canadian Association of Private Language Schools

<http://www.capls.com>

Council of Second Language Programs in Canada

<http://www.cslp.com>

North American Association of Summer Sessions

<http://www.naass.org>

University Continuing Education Association

<http://www.ucea.edu>

EF Kansainväliset Kielikoulut

<http://www.ef.com>

TR-Kielimatkat Oy

<http://www.kielimatkat.net>

Tietoa vaihto-oppilas- ja nuorisovaihtotoiminnasta

AFS International/Intercultural Programs

<http://www.afs.fi>

Rotary International -nuorisovaihto

<http://www.rotary.fi>

Suomen Lions -liitto r.y.

<http://www.lions.fi>

Suomen Youth for Understanding ry (YFU)

<http://www.yfu.fi>

Tietoa vapaaehtoistyöstä

Allianssi ry

<http://www.alli.fi>

Kansainvälinen Vapaaehtoistyö ry (KVT)

<http://www.kvtfinland.org>

Tietoa standardoiduista testeistä

TOEFL

<http://www.toefl.org/>

CAEL

<http://www.cael.ca/>

IELTS

<http://www.ielts.org/>

MELAB

<http://www.lsa.umich.edu/eli/melab.htm>

CanTest

<http://www.cantest.uottawa.ca/>

GMAT

<http://www.gmat.org/>

GRE

<http://www.gre.org/>

*Tietoa Kanadaan tarvittavista oleskelu-
luvista*

Citizenship and Immigration Canada

<http://www.cic.gc.ca/english/visit/>

Canadian High Commission, UK

<http://www.canada.org.uk/visa-info/>

Tietoja opintotuesta ja apurahoista

KELA – opintotuki

<http://www.kela.fi/opintotuki/>

Suomen ylioppilaskuntien liitto

[http://www.syl.helsinki.fi/opiskelijat/
apurahat.html](http://www.syl.helsinki.fi/opiskelijat/apurahat.html)

Säätiöpalvelu

<http://www.saatiopalvelu.net/>

CIMO

<http://www.maailmalle.net/>
<http://www.cimo.fi>

CanLearn Interactive

<http://www.canlearn.ca/financing/>

Canadian Bureau of International Education

[http://www.destineducation.ca/intstdnt/awards-
1_e.htm](http://www.destineducation.ca/intstdnt/awards-1_e.htm)

ScholarshipsCanada

<http://www.scholarshipscanada.com/>

**Natural Sciences and Engineering Research
Council of Canada**

<http://www.nserc.ca>

**Social Sciences and Humanities Research
Council of Canada**

<http://www.sshrc.ca/>

Tietoa tutkintojen tunnustamisesta

Opetushallitus

<http://www.oph.fi/>

**Canadian Information Centre for
International Credentials**

<http://www.cicic.ca/>

Council of Ministers of Education Canada

<http://www.cmec.ca/>

Kanadalaisia organisaatioita

**Association of Canadian Community
Colleges**

<http://www.accc.ca/>

**Association of Universities and Colleges
of Canada**

<http://www.aucc.ca/>

**Canadian Bureau of International
Education**

<http://www.cbie.ca/>

Tietoa Kanadasta

Kanadan suurlähetystö

<http://www.canada.fi/>

Suomi-Kanada Seura

<http://www.suomikanadaseura.fi/>

Canada Site

<http://canada.gc.ca/>

Tietoa työmahdollisuuksista

GapWork.com

<http://www.gapwork.com/>

ijive.com

<http://www.ijive.com/canada/>

Workopolis.com

<http://www.workopolis.com/index.html>
<http://campus.workopolis.com/index.html>

*Suomalais-kanadalaisia ystävyys-
seuroja*

Finns in Canada

[http://www.finconsultoronto.com/
finnsincanada.html](http://www.finconsultoronto.com/finnsincanada.html)

Canadian Friends of Finland

<http://www.canadianfriendsoffinland.ca>

The Sudbury Suomi Lions Club

<http://www2.isys.ca/jingge/Lions>

Vancouver Finlandia Club

<http://www3.bc.sympatico.ca/finlandiaclub>

13 Yhteystietoja

13.1 YHTEYSTIETOJA SUOMESSA

Fulbright Center

Kaisaniemenkatu 3 B, 5. krs
00100 Helsinki
puh. (09) 5494 7400 (keskus)
sähköposti office@fulbright.fi
<http://www.fulbright.fi>

Kanadan suurlähetystö

PL 779 (Pohjoisesplanadi 25 B)
00101 Helsinki
puh. (09) 228 530
<http://www.canada.fi>

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus (CIMO)

PL 343 (Hakaniemenkatu 2)
00531 Helsinki
neuvontapuhelin 01080 6767
ma-to klo 10–12 ja 13–15; lankapuhelimesta
soitettaessa pvm, matkapuhelimesta soitettaessa
29 senttiä/min
faksi (09) 7747 7064
sähköposti cimoinfo@cimo.fi
<http://www.cimo.fi>
<http://www.maailmalle.net>

Kansaneläkelaitos (Kela)

Kelan Opintotukikeskus
PL 228 (Vapaudenkatu 48-50)
40101 Jyväskylä
neuvontapuhelin 020 434 6630
sähköposti ulkomaat.opintotuki@kela.inet.fi
<http://www.kela.fi/opintotuki>

Opetushallitus

Hakaniemenkatu 2
00530 Helsinki
puh. (09) 774 775
sähköposti opetushallitus@oph.fi
<http://www.oph.fi>

Opetusministeriö

PL 29 (Meritullinkatu 10, 00020 Helsinki)
00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 160 04 tai (09) 578 14
sähköposti opmkirjaamo@minedu.fi
<http://www.minedu.fi>

Suomi-Kanada seura ry

PL 282
00121 Helsinki
sähköposti info@suomikanadaseura.fi
<http://www.suomikanadaseura.fi>

13.2 YHTEYSTIETOJA KANADASSA

Association of Canadian Community Colleges (ACCC)

1233 rue Michael Street North, Suite 200
Ottawa, ON K1J 7T2, Canada
sähköposti taboyles@accc.ca
<http://www.accc.ca>

Association of Universities and Colleges of Canada (AUCC)

350 Albert Street, Suite 600
Ottawa, ON K1R 1B1, Canada
sähköposti pjohnsto@aucc.ca
<http://www.aucc.ca>

Canadian Alliance of Student Associations (CASA)

P.O. Box 3408, Station D
Ottawa, ON K1P 6H8, Canada
sähköposti comm@casa.ca
<http://www.casa.ca>

Canadian Bureau for International Education

220 Laurier Avenue West, Suite 1100
Ottawa, ON K1P 5Z9, Canada
<http://www.cbie.ca/>

Canadian Federation of Students

170 Metcalfe Street, Suite 500
Ottawa, ON K2P 1P3, Canada
sähköposti info@cfs-fcee.ca
<http://www.cfs-fcee.ca>

Canadian Information Centre for International Credentials (CICIC)

95 St. Clair Avenue West, Suite 1106
Toronto, ON M4V 1N6, Canada
sähköposti info@cicic.ca
<http://www.cicic.ca>

National Association of Career Colleges (NACC)

233 Colborne Street, Suite 403, P.O. Box 340
Brantford, ON N3T 5N3, Canada
<http://www.nacc.ca>

Provincsien Opetusministeriöt

Council of Ministers of Education Canada (CMEC)

95 St. Clair Avenue West, Suite 1106 Toronto,
Ontario M4V 1N6
sähköposti cmecc@cmecc.ca
<http://www.cmecc.ca/>

Alberta Learning

7th Floor, Commerce Place
10155 – 102 Street
Edmonton, AB T5J 4L5, Canada
sähköposti comm.contact@learning.gov.ab.ca
<http://www.learning.gov.ab.ca>

British Columbia Ministry of Education

P.O. Box 9156, Stn. Prov. Govt.
Victoria, BC V8W 9H1, Canada
<http://www.gov.bc.ca/bced>

British Columbia Ministry of Advanced Education

P.O. Box 9059 Stn Prov Govt
Victoria, BC V8W 9E2, Canada
<http://www.gov.bc.ca/aved>

Manitoba Department of Education and Youth

450 Broadway
Winnipeg, MB R3C 0V8, Canada
<http://www.edu.gov.mb.ca>

Manitoba Department of Advanced Education and Training

Legislative Building
Winnipeg, MB R3C 0V8, Canada
<http://www.edu.gov.mb.ca>

New Brunswick Department of Education

P.O. Box 6000
Fredericton, NB E3B 5H1, Canada
<http://www.gov.nb.ca/education>

Newfoundland and Labrador Department of Education

Confederation Building, West Block
St. John's, NL A1B 4J6, Canada
<http://www.gov.nf.ca/edu>

Newfoundland and Labrador Department of Youth Services and Post-Secondary Education

Confederation Building, West Block
St. John's, NL A1B 4J6, Canada
<http://www.gov.nf.ca/youth>

Nova Scotia Department of Education

P.O. Box 578
Halifax, NS B3J 2S9, Canada
<http://www.ednet.ns.ca>

Northwest Territories Department of Education, Culture and Employment

P.O. Box 1320
(4501- 50 Avenue)
Yellowknife, NT X1A 2L9, Canada
<http://siksik.learnnet.nt.ca>

Nunavut Department of Education

P.O. Box 1000, Station 980
Government of Nunavut
Building 1107, Sivummut Building
Iqaluit, NU X0A 0H0, Canada
<http://www.gov.nu.ca/education/eng>

**Ontario Ministry of Education
Ministry of Training, Colleges and Universities**

Mowat Block
900 Bay Street
Toronto, ON M7A 1L2, Canada
<http://www.edu.gov.on.ca>

Prince Edward Island Department of Education

P.O. Box 2000
(Sullivan Building, 2nd and 3rd Floors,
16 Fitzroy St.)
Charlottetown, PE C1A 7N8, Canada
<http://www.gov.pe.ca/education>

Quebec Ministère de l'Éducation

Édifce Marie-Guyart
28e étage, 1035, rue de la Chevrotière
Québec, QC G1R 5A5, Canada
<http://www.meq.gouv.qc.ca>

Saskatchewan Learning

2220 College Avenue
Regina, SK S4P 3V7, Canada
<http://www.sasked.gov.sk.ca>

Yukon Department of Education

P.O. Box 2703
Whitehorse, YK Y1A 2C6, Canada
<http://www.gov.yk.ca/depts/education>

*Suomen edustustot Kanadassa***Suomen suurlähetystö
Embassy of Finland**

55 Metcalfe Street, Suite 850
Ottawa, ON K1P 6L5, Canada
sähköposti embassy@finland.ca
<http://www.finemb.com>

**Suomen pääkonsulinvirasto
Consulate of Finland**

1200 Bay Street Suite 604
Toronto, ON M5R 2A5, Canada
sähköposti info@finconto.com
<http://www.finconsultoronto.com>

14 Hakemisto

- Ammatilliset opinnot 10, 24, 40
Apurahat 32
Asuminen 34
Bachelor-tutkinto 11
CAEL -testi 24
CanTest 24
CAQ 43
Cégep 15
Community college 14
College 14
Credit 11,37
Co-op 10
Diploma Supplement 23
Elementary school 9
EU–Kanada-ohjelmat 17
First professional degree 12
GMAT-testi 22
Graduate study 12
GRE-testi 22
Hakuajat 21
Hakuvaatimukset 19, 22
Internet 47, 55
ISEP 16
Jatkotutkinnot 12
Kielitestit 23, 24
Kieliopinnot 25
Krediitit 11, 37
Kustannukset 28
Lukukausimaksut 28
Lyhytaikainen opiskelu 17, 25, 49
Maahantulotarkastus 45
Master-tutkinto 12
Neuvonta 46
Nuorisovaihto 48, 49
Opiskelulupa 42
Opintojen vastaavuus 37
Opintotuki 30
Opiskelijaruokailu 34
Opiskelijavaiisumit 42
Oppivelvollisuus 9
Orientaatio 41
Perusasteen koulutus 9
Perustutkinto-opinnot 11
Post-secondary education 10
Postgraduate study 13
Primary education 9
Prometric Testing Center 24
Provinssit 7
Pääaine 11
Rahoitus 8, 30
Secondary school 9
Semester 11,13
Stipendit 32
Suomalaisopiskelijat 36
Suositukset 22
Tasotestit 22
Terveystarkastus 34
TOEFL-testi 23
Tohtorintutkinnot 12
Toisen asteen jälkeinen koulutus 10
Toisen asteen koulutus 9
Tutkintojen tunnustaminen 37
Työharjoittelu 50, 52
Työleirit 49
Työskentely 33, 44, 50, 52
Undergraduate study 11
University 13
University College 14
Vaihto-ohjelmat 16
Vaihto-oppilas 48
Vakuutus 30, 34
Vapaaehtoistyö 49
Verotus 33
Viisumi 42, 52
Ylioppilaskunta 35

Kanadasta

Yleistietoa

Kanada, engl. Canada, on pinta-alaltaan maailman toiseksi suurin valtio. Se on 10 milj. neliökilometrin kokoinen ulottuen Atlantilta Tyynellemerelle. Tämä pitkien välimatkojen ja luonnonrikkauksien maa sai itsehallinnon vuonna 1867. Taloudellisesti ja teknologisesti maa on kehittynyt läntisen naapurinsa Yhdysvaltojen kanssa samanaikaisesti.

Poliittinen järjestelmä

Kanada on liittovaltio, jossa on parlamentaarinen demokratia. Siihen kuuluu kymmenen provinssia ja kolme territoriota. Valtionpää on Kuningatar Elisabeth II, jota edustaa Kanadassa kenraalikuvernööri Adrienne Clarkson. Poliittista toimeenpanovaltaa käyttää hallitus, jonka johdossa on pääministeri. Lainsäädäntövalta puolestaan on kaksikamarisella parlamentilla, joka koostuu senaatista (ylähuone) ja alahuoneesta. Senaatin jäsenet nimittää kenraalikuvernööri pääministerin ehdotusten perusteella. Alahuoneen jäsenet valitaan viiden vuoden välein järjestettävillä vaaleilla. Tämä kansallinen parlamentti voi säätää lakeja sellaisista asioista, joita ei ole siirretty provinssien päätettäväksi.

Aluehallinto

Kymmenellä provinssilla ja kolmella territoriolla on kullakin oma lainsäädäntöjärjestelmänsä ja mahdollisuus kerätä veroja provinssin omaan käyttöön. Provinssit ja territoriot ovat varsin itsenäisiä.

Väestö

Kanadassa on noin 32 miljoonaa asukasta. Suurin osa (jopa 85 %) väestöstä asuu etelässä, 300 km etäisyydellä Yhdysvaltojen rajasta. Silti pohjoisetkin alueet ovat asuttuja. Suurimmat kaupungit ovat Toronto, Montreal, Calgary ja pääkaupunki Ottawa.

Uskonto: roomalaiskatolisia 45,7 %, protestantteja 36,2 %, muita 5,3 % ja ei uskontoon kuuluvia 12,5 %.

Talous

Kanada on korkean teknologian teollistunut yhteiskunta. Maan bruttokansantuote on noin 920 miljardia U.S. dollaria (2002), asukasta kohden 29,400 dollaria.

Raha

Rahayksikkönä käytetään Kanadan dollaria (CAD), 1 \$ = 0,64 euroa (kesäkuu 2003)

Kieli

Kaksikielisen Kanadan viralliset kielet ovat englanti ja ranska. Englantia äidinkielenään puhuvia on 59 % ja ranskaa 23 %. Muita kieliä äidinkielenään puhuu 18 %.

Liikenne

Kanadan etäisyydet ovat suuria ja varsinkin pohjoisessa matkustaessa lentäminen saattaa olla ainoa vaihtoehto. Kanadassa on myös mantereen halki kulkevat rautatiet ja bussiverkosto mutta henkilöautot ja lentokoneet ovat yleisin tapa matkustaa.

 TYÖMINISTERIÖ

Canada

the Fulbright Center
at the University of Toronto

CIMO